

nr 46, maart 2023

HILVERSUM 3

PERIODIEK van en voor LUDGERIANEN - op initiatief van LICHTING '62-'67

mailadres: redactie@postvakh3.nl

website: www.postvakh3.nl

COLOFON

REDACTIE (lichting 62-67)

Ton Boogmans: redacteur

Herman Jansen: redacteur

Frits Le Roux: redacteur, website

Harrie de Valk: lay-out, eindredacteur

MEDEWERKERS

Jos Bus (63-66)

Gijs Eijsink (61-66)

Hans Heemskerk (65-70)

Wim Koppen (64-69)

Gerard Kosse (62-67)

Rien Overvelde (59-64)

Henk Ruijter (63-68)

Alowie Stijnenbosch (64-69)

Jan Verheijen (63-68)

Herman Verweij (61-66)

Hans Wentink (59-64)

Hans de Winther (61-66)

Hans Wynants (59-64)

Redactieadres: Wethouder Peetershof 9
5665 SG Geldrop
devalkharrie@gmail.com

INHOUDSOPGAVE

- Blz. 1: Colofon
- Blz. 2: Inhoudsopgave
- Blz. 3: Van de (inval) eindredacteur
- Blz. 4: Van de redactie: Enquête: einde van de H3?

THEMADEEL:

- Blz. 6: **Ted Schilder:** To boom or not to boom
- Blz. 7: **Alowie Stijnenbosch:** Boomers
- Blz.10: **Ton Boogmans:** Babyboomers
- Blz.12: **Wim Koppen:** Boomer
- Blz.16: **Toon Hoefsloot:** De jaren zestig opgerakeld
- Blz.22: **Uit Ludgeriaans archief:** brief Meinardus Steggink
- Blz.24: **Gerard Kosse:** Babyboomer Blues
- Blz.29: **Hans Wynants:** De schreeuw
- Blz.31: **Rien Overvelde:** Het systeem

ALGEMEEN DEEL:

- Blz.34: **Hans de Winther:** Sensitivity reader
- Blz.37: **Herman Verweij:** Breiwerkje (poëzie)
- Blz.39: **Jan Verheijen:** Oude stripverhaaltjes uit de Kath. Illustratie
- Blz.40: **Jan Verheijen:** Strikken, Loterij
- Blz.42: **Mails aan de redactie:** Beste Harrie
- Blz.47: **Frits Le Roux:** Kill de Kerstman, afl. 9

Van de (inval) eindredacteur

Beste Ludgerianen,

Deze keer is Harrie als eindredacteur niet aan het woord. Hij zit op zijn geliefde eiland Curaçao en heeft daar voor enige tijd als mantelzorgers dagelijks zijn handen vol aan het verzorgen van enkele van zijn geliefden. Hij heeft ons redacteurs gevraagd de productie van deze H3 op ons te nemen. Natuurlijk geven we daar met plezier gehoor aan. Toch heeft hij kans gezien nog iets van zich te laten horen.

Duidelijk is dat jullie Harries beschouwelijke en inleidende woorden moeten missen. En niet onbelangrijk, ook mis je zijn vaardigheden als vormgever van dit blad. Zo goed en zo kwaad als het ging, heb ik zijn indeling, stijl en vormgeving aangehouden. Met het resultaat daarvan moeten jullie het deze keer doen. De inhoud en de vele bijdragen compenseren het gemis aan de kundige hand van onze eindredacteur ruimschoots. Dat Ludgerianen elkaars verhalen en producten op prijs stellen, laten de uitkomsten van de enquête zien. Wij hopen dat het bij dit nummer ook weer het geval is.

Frits Le Roux

UITKOMSTEN VAN DE ENQUÊTE:

HET EINDE VAN DE H3?

“Na H3 nummer 50 stoppen we ermee! Dat wordt onze piketpaal en is tegelijk ook een mijlpaal. Maar zijn er geen jongere Ludgerianen die het stokje van ons willen overnemen? Moeten we dat niet op zijn minst onderzoeken?”

Dat liet de redactie jullie in het vorige nummer weten. Daarom maakten we een eenvoudige enquête en zetten die online. Die enquête werd negentig keer ingevuld. Daarmee hadden we ons doel bereikt: we wilden een eventuele nieuwe redactie op zijn minst enige gegevens kunnen aanrijken over de waardering van onze periodiek en over de wensen van onze lezers. Het verkregen aantal (chapeau!!) kon betekenen dat dertig 30% van onze lezers hun opvatting over voortzetting van de H3 kenbaar had gemaakt.

Maar volstond dat simpele vragenlijstje om betrouwbare gegevens te verkrijgen over ons lezersbestand? Waren er wel waarborgen ingebouwd tegen misbruik in de vorm van <meerdere keren de enquête invullen>. Konden de uitkomsten representatief zijn? Immers, we hadden geen redelijk beeld van onze lezers: voormalige studenten uit veertien (!) Ludgerus-lichtingen. We beseften dat we uiterst voorzichtig moesten zijn bij het doen van uitspraken en bij het trekken van conclusies. Wetenschappelijk gezien konden we aan ons onderzoekje niet al te veel waarde hechten. Maar toch, dat gezegd hebbende (houdt het in uw achterhoofd) willen we over de uitkomsten wel het een en ander gaan zeggen. En dat doen we dan hier, per gestelde vraag.

1.

In welke mate wil je dat de H3 ook na maart 2024 wordt voortgezet?

Daarbij gaven 77.7 % van de respondenten met de waarden 7,8,9, en 10 te kennen dat ze ***wensen dat de H3 wordt voortgezet***. Dat is een hoog percentage en als je daarbij ook nog de 7.7% optelt van de waarden 5 en 6, kan een toekomstige redactie zich verheugen op een zeer ruime belangstelling voor de periodiek. Dat ook enkele respondenten op de waarden 1 (5), 2 (3), 3 (3) en 4(2) uitkwamen, mag de pret niet drukken.

2.

In welke mate moet de H3 ook in de toekomst het ludgeriaans verleden blijven oproepen?

Hierbij gaven 68.9% van de respondenten met de waarden 7 t/m 10 aan dat te willen. Als we de 15.6 % respondenten die voor 5 en 6 gingen erbij optellen, geeft de score een meer dan duidelijke indicatie: ***het oproepen van het Ludgeriaans verleden wordt als belangrijk ervaren***.

3.

In welke mate vind je dat in elk nummer een thema aan de orde moet komen?

Op deze vraag waren de antwoorden meer verdeeld. 35.5 % kwam uit op de waarden 7 t/m 10, en 32.2 % bleef hangen bij 5 en 6. Vast te stellen valt dat ***een kleine meerderheid er voorstander van is om in elk nummer een thema aan de orde te stellen***. Echter deze uitkomst dwingt een nieuwe redactie niet dat ook (altijd) te gaan doen.

4.

In welke mate vind je dat die thema's zich dan moeten richten op generatie gebonden onderwerpen?

De score hierop was minder uitgesproken. 45.5 % kwam in de waarden 7 t/m 10 terecht. Een groot deel daarvan (34.4 %) viel onder de waarden 7 en 8. De overblijvende 54.5 % bleef hangen in de lagere waarden. *Een nieuwe redactie kan met deze score alle kanten op.*

5.

Hoe vaak bezocht je onze website postvakh3 in de afgelopen vier weken?

57.1 % van de respondenten meldde de site in die periode **niet** te hebben bezocht. 36.8 % gaf aan dat 1, 2, of 3 keer te hebben gedaan. 5.5 % liet weten een fervente bezoeker te zijn. *Een nieuwe redactie kan zich afvragen of de site moet worden voortgezet.* Uit website statistieken weten we dat de site maandelijks door 200 bezoekers bezocht wordt. Vast staat ook dat veel van die bezoekers de H3, en ook oude nummers van H3, op de site lezen.

6.

Wil je jaarlijks een kleine vrijwillige bijdrage betalen om de H3 en de site te kunnen continueren?

Op deze vraag gaf 78.9 % van de respondenten met 'Ja' aan dat te gaan doen. Dus 21.1 % met 'Nee'. Hoewel de jaarlijkse kosten beperkt zijn, is het voor een nieuwe redactie prettig om te weten dat ze eventueel *op de welwillendheid van de lezers kunnen terugvallen.*

Conclusies:

De resultaten op de vragen 1 t/m 4 rechtvaardigen de uitspraak dat er in de reacties voldoende draagvlak bleek te zijn om de periodiek te continueren. Of dat ook voor de website geldt, kan in dit onderzoekje niet worden vastgesteld.

De redactie ziet in de uitkomsten van de enquête voldoende reden om Ludgerianen uit jongere lichten uit te dagen een nieuwe redactie te gaan vormen. Iets dat overigens helemaal past in de vroegere H3-traditie. Eenieder die zich hierdoor aangesproken voelt nodigen we uit op onze redactievergadering die half oktober in Amsterdam plaatsvindt. Als dan blijkt dat aan de wens tot continuering geen gehoor kan worden gegeven, zal het laatste nummer van H3 verschijnen in maart 2024, en zal de website enkele maanden later de lucht uitgaan.

De redactie van de H3, lichting '62 – '67

Alle data van de enquête zijn te vinden op onze website:
<https://www.postvakh3.nl/uncategorized/resultaten-enquete>

THEMADEEL BOOMERS

To boom or not to boom

Ted Schilder: Lichting 71-74

Waarschuwing: Dit artikel is geschreven met **CHATGPT**, oftewel kunstmatige intelligentie
Tekst jaren 60

Ton, Herman, Frits en Harrie zaten gezellig in hun stamkroeg te praten over hun jeugd op de kweekschool Ludgerus in Hilversum. Het was een mooie lentedag en de heren hadden besloten om eens terug te kijken naar de wilde jaren zestig en begin jaren vijftig.

Ton begon het gesprek. "Weet je nog, jongens, die tijd dat we allemaal zo rebels waren en ons afzetten tegen onze ouders? We luisterden naar rockmuziek en droegen onze haren lang. En wat was dat allemaal voor niets geweest?"

Herman vervolgt: "Ja, ik herinner me nog dat mijn vader het meest woest werd toen ik voor het eerst met een spijkerbroek thuiskwam. Hij dacht dat ik mijn hersens had verloren. Maar kijk naar ons nu, we dragen allemaal nog steeds spijkerbroeken!"

Frits haakte vervolgens in: "En wat dachten jullie van die protestmarsen waar we aan deelnamen? Ik herinner me nog dat we allemaal riepen: 'Make love, not war!' Maar wat hebben we nu? We hebben allemaal gezinnen gesticht en zijn verantwoordelijke burgers geworden!"

Ton knikte instemmend. "Ja, en weet je nog hoe we altijd op zoek waren naar onszelf? We lazen boeken over filosofie en spiritualiteit en gingen op reis om andere culturen te ontdekken. Maar wat hebben we ervan geleerd? Dat we gewoon onszelf moeten zijn en moeten genieten van de kleine dingen in het leven!"

Herman lachte. "Ja, en weet je nog dat we allemaal dachten dat we de wereld zouden veranderen? Dat we de maatschappij zouden transformeren naar een betere plek? Maar wat hebben we gedaan? We hebben belastingen betaald en onze kinderen zijn groter geworden!"

Frits keek naar zijn horloge. "Nou jongens, ik moet gaan. Ik moet nog een les voorbereiden voor mijn kleinkinderen. Ik denk dat we kunnen concluderen dat we in onze jeugd veel hebben geleerd en ervaringen hebben gerealiseerd die ons hebben gevormd tot wie we zijn. En wat zijn we geworden? Een stel oude, verstandige mannen die terugkijken op hun jeugd met nostalgie en humor."

"Denk je nog weleens terug aan die ene keer dat we z'n allen naakt door het bos renden?" vroeg Ton aan de anderen.

Herman lachte. "Hoe kan ik dat nou vergeten? Ik werd bijna gepakt door een hert toen ik uitgleed over een tak!"

Frits schudde zijn hoofd. "Ik snap nog steeds niet waarom we dat deden. Het was zo verschrikkelijk koud!"

Harrie keek bedenkelijk. "Weet je wat ik me afvraag? Wat hebben we eigenlijk overgehouden aan al die wilde jaren?"

De anderen keken hem vragend aan. "Nou ja, we hebben ons verzet tegen de maatschappij, tegen het gezag en tegen de conventies. Maar wat heeft het ons gebracht?" Er viel zelfs een stilte, maar al snel begonnen de mannen te lachen. "Het heeft ons in elk geval veel goede verhalen opgeleverd!" zei Ton. "En we hebben er een hoop lol aan beleefd", voegde Herman toe. Frits knikte instemmend. "En we hebben natuurlijk allemaal ons onderwijsdiploma behaald!" Harrie keek bedenkelijk. "Ja, hebben maar we hebben ook iets geleerd over het leven?" "Ja natuurlijk!" riep Ton uit. "We hebben geleerd om te genieten van het leven en om niet te veel te stressen. "En we hebben geleerd dat het oké is om af en toe gek te doen," over de hele linie zei Herman. Frits knipoogde. "En we hebben geleerd dat naakt door het bos rennen inderdaad geen goed idee is als het koud is!"

De mannen lachten hardop en bestelden nog een rondje bier.

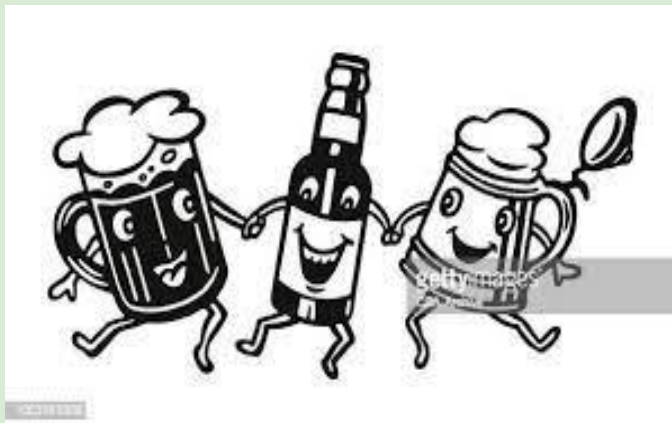
"Toch hebben we wel een hoop aan onze tijd op de kweekschool gehad", zei Harrie bedachtzaam. "We hebben geleerd om samen te werken en voor elkaar op te komen."

"En we hebben geleerd om te gaan met verschillende persoonlijkheden," voegde Ton toe. Herman knikt. "En we hebben geleerd om respect te hebben voor anderen en om verschillen

te accepteren."

Frits nam een slok van zijn bier. "En laten we vooral niet vergeten dat we geleerd hebben om te lachen. Om te lachen om onszelf en om het leven."

De mannen proosten op het leven en op hun tijd op de kweekschool Ludge-rus. Ze hadden misschien niet alles voltooid wat ze hadden geleerd, maar ze hadden wel geleerd om te genieten van het leven en om samen te lachen. En dat was uiteindelijk het belangrijkste.

“Boomers”

Alowie Stijnenbosch

Het woord Boomers alleen al roept vragen bij me op. De Dikke van Dale zegt het volgende: Boomer – (jongerentaal) persoon, met name van gevorderde leeftijd, met ouderwetse denkbeelden; = fossiel. Ok Boomer.

De uitspraak ‘OK Boomer!’ wordt vooral door jongeren gedaan en is in principe [straattaal](#). Jongeren zeggen het bijvoorbeeld wanneer een ouder iemand, die de jongerencultuur niet begrijpt, ergens commentaar op heeft. Ben je hier als jongere niet van gediend en stoor je je eraan? Dan is dit hét ideale moment om er even een ‘OK Boomer!’ in te gooien!

Herkomst van het woord Boomer.

Het is een discussie die online nog steeds gaande is: wie gebruikte als eerste de term 'ok boomer'? Wat we wel weten is dat de term gebruikt werd in 2019, in het Nieuw-Zeelands parlement. De 25 jaar oude Chlöe Swabrink werd onderbroken door haar oudere collega terwijl zij een speech gaf over het klimaat. Een video over haar speech en de reacties ging viraal. Op sociale media kanalen werd veel gesproken over het fragment, maar ook maakten veel jongeren 'memes' waarin zij ok boomer-situaties met elkaar deelden. Dit was dan ook de reden dat boomer het tot Woord van het Jaar 2019 schopte.

Voor alle duidelijkheid de omschrijving van het woord memes. Volgens De Grote Van Dale (13e druk 1999) definieert de meme als "eenheid van culturele overdracht" en citeert het NRC Handelsblad: "memen verdubbelen zich door imitatie en kunnen dat in principe veel sneller dan genen".

Er is een online woordenboek Urban Dictionary waarin het begrip Boomer ook voorkomt. Mensen kunnen zelf definities aandragen op een website.

Enkele leuke voorbeelden:

slang term for Baby Boomer, often used in a derogatory manner.

Jargonterm voor BabyBoomer, vaak op een denigrerende manier gebruikt.

Grumpy old people. Born from 1946-1964.

Chagrijnige oude mensen. Geboren van 1946-1964.

That boomer needs to stop complaining about younger generations.

Die Boomer moet stoppen met klagen over jongere generaties.

The creepy old guy who watches you through the curtains.

De griezelige oude man die je door de gordijnen in de gaten houdt.

Er is een generatieconflict gaande.

Door Boomers worden Millennials, maar ook leden van Generatie Z (2000-heden) belachelijk gemaakt, wanneer ze bijvoorbeeld meedoen aan klimaatstakingen of pleiten voor bredere genderdefinities. Mooi voorbeeld zijn de treinen die vol afval werden achter gelaten na klimaatdemonstraties op het Malieveld in Den Haag. Denk aan de ophef toen er een genderneutrale optie werd toegevoegd aan geboortecertificaten. Deze kleinering vindt vaak plaats op sociale media, waar er vaak met kleinerende scheldwoorden wordt gereageerd op nieuwsartikelen die dit soort thema's bespreken. Maar ook de stereotypen rondom babyboomers worden belachelijk gemaakt. Dit jaar werd er een Facebookgroep opgericht, waar millennials zich voordoen als babyboomers. In de groep worden babyboomers geïmiteerd en zo belachelijk gemaakt: leden posten berichten vol

met spel- en tikfouten. De onderwerpen van de berichten variëren van onscherpe foto's van huisdieren tot lange klachten over Millennials volledig geschreven in Caps Lock.

Millennials zijn gefrustreerd door babyboomers omdat ze weigeren te veranderen en hun fouten in te zien; dus zijn ze van inhoudelijk reageren en argumenteren overgegaan op een denigrerende reactie.

Iets wat veel babyboomers ook al jaren doen. Dr. Elissa Perry, professor aan de Universiteit van Columbia, zegt dat dit een typische reactie is in generatieconflicten: 'A very common reaction to stereotyping is the denigration of the other.'

Boomers, wij zijn de mensen die geboren zijn tussen (grotweg) 1945 en 1955. Wij worden doorgaans aangeduid als (baby)boomers. Wij hebben als generatie een aantal gemeenschappelijke ervaringen en we groeiden op in de naoorlogse [opbouwperiode](#), waarin de welvaart voor het eerst sinds vele jaren toenam en we gingen studeren in de woelige periode tussen 1965 en 1975.

Er ontstond een relatief grote jongere generatie. Jongeren denken meestal progressiever dan ouderen en zetten zich vaak tegen hen af.

Voorbeelden zijn:

Onlusten en rellen. Denk aan het jaar 1968. Massale studentenprotesten. In Parijs een studentenrevolte. In Bonn studenten die de straat opgingen naar de moord op de linkse studentenleider Rudi Dutschke.

In Nederland bleef het relatief rustig. Wij hadden met de Provo's en het kroningsoproer van 1966 al de nodige protesten achter de rug. Er waren onlusten op de kweekschool in Beverwijk. Bezetting en ontruiming door een politiemacht en vage geruchten in Hilversum om het Ludgerusbeeld omver te trekken?

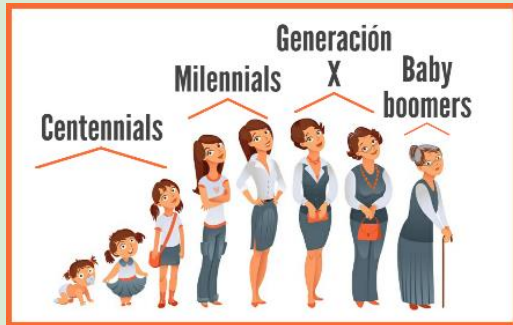
De jaren 60 en 70 werden gekenmerkt door grote veranderingen: de [seksuele revolutie](#), [hippiebeweging](#), [flowerpower](#), [ontzuiling](#) en [ontkerkelijkking](#).

De waarden van oudere generaties werden in de prullenbak gegooid. In zekere zin zou je kunnen zeggen dat de millennials van nu lijken op de babyboomers: ook zij keren zich tegen een oudere generatie en hun waarden. Millennials zijn geboren tussen 1980 en 2000. Hun ouders zijn vaak babyboomers, wat het idee van 'je afzetten tegen een oudere generatie' alleen maar versterkt. Zij (millennials) groeiden op in tijden die eveneens aan intense veranderingen onderhevig waren. De komst van het internet, de grote recessie en de aanslagen van 9/11. Millennials wonen steeds langer bij hun ouders, vanwege hoge huisprijzen en studieschulden. Ook wordt deze generatie natuurlijk gekenmerkt door de toenemende prestatiedruk en de grote baanonzekerheid. Waar babyboomers een tijd van grote vrijheid tegemoet gingen, gaan millennials een tijd van onzekerheid tegemoet: op financieel én emotioneel gebied. Want er is ontzettend veel aan de hand

in de wereld. We zitten in de nasleep van een pandemie, de situatie tussen Rusland en Oekraïne is schrijnend, een nieuwe bestuurscultuur in de politiek laat op zich wachten, #metoo (TVOH gate), #blacklivesmatter, klimaatverandering.... Al deze situaties hebben impact op jongeren.

Hoe zij het relativeren? Ok, boomer. Het lijkt een strijd tussen jonge en oudere generaties. Deze strijd wordt niet gewonnen als mensen die 'oud' denken, geen ruimte willen maken voor mensen die 'nieuw' denken. De term Boomer gaat niet zozeer om leeftijd, maar meer om een mindset.

Daarmee lijkt de leus 'je bent zo oud als je je voelt' toch te kloppen?

Wat vind jij?

Ben jij een boomer?

BABYBOOMERS

Ton Boogmans

Mensen mogen graag van alles indelen, rubriceren en in groepen onderbrengen om een beetje controle te houden over de materie. Of het nou om rassen gaat, geslacht, kunstzinnige of sociale groepen, er zal en moet ingedeeld worden. En dat gebeurt op allerlei terrein, of het nou geografisch, biologisch of literair is.

Zo hoorde je vroeger op school weleens iets over de Tachtigers: een stelletje vrijgevochten kunstenaars uit een ver verleden, waar je geen binding mee had, omdat die jongens uit een vorige eeuw kwamen. Overigens wel stoere kerels met ruige snorren en volle baarden en flamboyante hoeden. Ze zagen er een beetje recalcitrant uit. Dat was natuurlijk wel interessant, want, laten we wel wezen, velen van ons

bevonden zich, toen we kennis met hen maakten, ook in de opstandige puberteit. Ze schenen vooral de literaire wereld op zijn kop gezet te hebben.

De beginregel van een sonnet van Willem Kloos, bijvoorbeeld, begon als volgt:

Ik ben een God in 't diepst van mijn gedachten

Ik kan mij nog herinneren dat dit wel binnen k*wam bij mij. De rest van het gedicht kan ik mij niet meer voor de geest halen, maar die beginregel vond ik wel gedurfd en heftig. Naar mijn idee werd hier regelrecht gezaagd aan de poten van het geloof. Misschien was dit helemaal niet de bedoeling van Willem Kloos, maar zo vatte ik het destijds wel op.

Na de Tachtigers kwamen de Vijftigers. Een groep die, getekend door ervaringen in de Tweede Wereldoorlog, zich ontworstelde aan de geldende normen en hun eigen creatieve weg zochten in de chaotische tijd na deze oorlog. Deze jongens stonden wat dichterbij ons en hoogstwaarschijnlijk hebben jullie wel wat gelezen van deze schrijvers.

Zowel de Tachtigers als de Vijftigers waren voorlopers van hun generatie en vormden slechts een klein deel van de maatschappij destijds. Wat overigens niets zegt over hun invloed.

Werden vroeger alleen groepen benoemd die zich op een of ander manier onderscheidden, tegenwoordig krijgen hele generaties een stempel opgedrukt. Na 1945 komt er een generatie die de oorlog niet heeft meegemaakt: de babyboomers.

DAT ZIJN WIJ DUS. Hèhè, wij horen ook ergens bij.

Moeten we hier blij mee zijn? Want het woord babyboomer kent ook een negatieve connotatie.

Laten we met het positieve beginnen:

Wij, geboren tussen 1945 en 1955, groeien op in de naoorlogse opbouwperiode. We

zijn geluksvogels die leven in een tijd van groeiende welvaart. Iedereen kan studeren. We maken de seksuele revolutie mee. We maken de ontzuiling en ontkerkelijking mee (bepaal zelf of dit positief of negatief is). We hebben relatief vroeg met werken kunnen stoppen en als pensionado's nemen we het er goed van. Na ons de zondvloed?

De Verloren Generatie (1955 - 1970), de Millennials en de generatie daarna – generatie Z – nemen ons dat kwalijk. Voor een groot aantal van hen heeft de term babyboomer een negatieve bijklank. Wat hebben wij voor hen achtergelaten?

Klimaatverandering, onbetaalbare huisvesting, een steeds groter wordende kloof tussen arm en rijk, stikstofdepositie, intensieve landbouw, vermindering van de biodiversiteit. Je kunt er zelf ongetwijfeld nog wel een aantal problemen bij bedenken.

Waar ging het fout?

Ligt de "schuld" bij een doorgeschoten liberalisering? Hebben wij als doorgewinterde hedonisten te enthousiast rond het gouden kalf gedanst? Of

hebben we de conclusies van de Club van Rome niet serieus genoeg genomen? Hebben we überhaupt wel enige invloed op deze ontwikkelingen kunnen uitoefenen?

Vragen, vragen, vragen.

Daarom deze keer geen afgerond einde aan dit artikel, maar een verzoek om hier eens op te reageren en jouw visie hierop te geven.

Onderstaande video van Brigitte Kaandorp vat het thema op hilarische wijze perfect samen.

<https://www.youtube.com/watch?v=XI8WDVZw7jY>

Boomer

Wim Koppen

"Boomer" werd verkozen tot het woord van het jaar 2019.

Volgens de Van Dale is een Boomer: "Een persoon van gevorderde leeftijd met ouderwetse opvattingen". Eigenlijk is het een soort scheldwoord voor Babyboomers. Voor ons dus.....mensen geboren tussen 1945 en 1955. Dát, terwijl ik er altijd best trots op ben geweest om tot die "roemruchte generatie" te behoren. In ieder geval leveren de Boomers mooie herinneringen, verhalen, documentaires en overpeinzingen op. Dit is die van mij:

De Wilde en de Braverik

De familie

Wij hebben een grote familie: 5 kinderen en 9 kleinkinderen.

Grote families kennen veel tradities. Eén ervan is onze jaarlijkse kampeerweek van de kleinkinderen met opa en oma. Zodra ze zindelijk zijn mogen ze mee. Dat waren er dit jaar 7 van de 9 variërend in de leeftijd van 6 – 17 jaar.

Andere jaren trokken we met een busje naar mooie plekken in Frankrijk. Maar ja, onze leeftijd gaat tellen. Die lange stukken met ná amper 5 km: "Opa.....hoe lang nog?" en het eindeloze "zijn we d'r bijna?", konden we niet meer opbrengen. Dus verblijven we dit jaar, tijdens de warmste week ooit in Nederland gemeten, op een mooie camping in het Brabantse Eersel. Wat nou Frankrijk!! Warmte, strand, water en verstaanbare mensen op ruim een uur rijden. Formidable!!!

Chocolademelk & Marshmallows

Een kampeertent is dat de dag eindigt met warme chocolademelk met marshmallows + een verhaal van opa voor de jongsten. Als zij naar bed zijn schuiven de 3 oudste kleinzonen (I-Phones verboden!) aan voor hun portie zoetheid. In alles lijken die oudsten op hun vaders, onze kinderen dus. Voor Mies en mij is het net alsof we weer met onze eigen kinderen op vakantie zijn. Ze worden door ons daarom constant met de naam van hun pa aangesproken. Daardoor gaan onze gesprekken al heel vaak over vroeger, toen we met hun ouders in Frankrijk of Hongarije kampeerden.

Boomers

De lange zwoele zomeravonden van dit jaar leenden zich voor nog meer stappen terug in de tijd: de babyboom-tijd van opa en oma. “Opa, Mick zegt dat jij een Boomer bent!”, zegt Seth met een vies gezicht. “Klopt”, zeg ik, “ik ben van 1946, dan ben je een babyboomer en oma van 1948, die dus ook. Daar hebben we niet veel voor hoeven doen.” Er valt een geladen stilte, die ik niet goed begrijp. Dan maken ze duidelijk dat “Boomer” een soort scheld-

woord is. Daar worden ouderwetse oudjes mee bedoeld, een soort fossielen! Als ik hen zeg dat ik er altijd trots op ben geweest om tot die generatie te behoren ontstaat er een prachtig gesprek over tijdsgeest, levensstijl en dromen. Voorbeelden te over van een generatie die “vocht voor meer vrijheid”.

“Brave Wim”

En dan moet ik met “de billen bloot”. “Was jij ook een soort provo opa?”, willen ze weten. Eigenlijk is mijn verhaal saai. Mijn ouders waren heel behoudend. Ze gaven ons maar weinig ruimte voor die nieuwe “vrijheid”.

Lang haar, slapen op de Dam, het roken van een stickie, zwerven door Frankrijk.....waren voor mij spannende verhalen, maar geen eigen beleving. Toen ik ook nog vertelde dat ik dolgraag elektrische gitaar had willen spelen, maar dat ik niet verder ben gekomen dan simpele wijsje op de blokfluit, barstte het hoongelach los. Maar dat overstemde ik door luid te verkondigen dat Oma Mies wel een “wilde” was geweest!

“Wilde Mies”

Mies kreeg het woord en dat was de moeite waard! “Ik zat op de Academie voor Expressie in woord en gebaar in Utrecht”, vertelt ze na enig aandringen. “Op mijn 18^e woonde ik al op kamers. Na 3 jaar academie was ik die opleiding zat. Samen met 3 studiegenoten kochten we een bouwvallig boerderijtje in Scharmer om daar een puur landelijk leven te leiden. Je kon toen al een hypotheekje krijgen op een studiebeurs.

Die stap was zelfs voor die tijd best heel progressief. We verbouwden daar zelf onze groenten, alles zonder kunstmest en chemische bestrijdingsmiddelen. Bakten ons eigen brood, dat ná één dag zo hard als een steen was, hielden kippen, knapten de boerderij op en deden de was met groen zeep.

Dit waren teksten, die bewondering afdwongen bij onze kleinzonen. Er werd wat meewarig naar opa gekeken.

“De romantiek van dat boerenleven lijkt een stuk leuker dan de werkelijkheid”, vervolgde Mies. “Ik was de enige met een vast baantje op een Vormingscentrum in Groningen. De andere 3 werkten kortstondig in de Zuurkoolfabriek als de hypotheek betaald moest worden. Ons geklungel in de moestuin bracht ook niet veel op. In mijn herinnering aten we de hele winter boerenkool – zonder worst - en zomers sperziebonen. De eitjes van de kippen waren zo beetje de enige lekkernij tot we met Kerst de verkeerde kippen slachtten en ook dat voorbij was. En alles op de hand wassen met groene zeep is zomers al een crime, laat staan in de winter.....De mannen mochten dus maar 2x per week hun onderbroek in de was doen. De douche was een tuinslang met koud water. We figuurzaagden urenleng puzzels, die we verkochten op jaarmarkten. Ze verkochten slecht en leverden dus weinig op. Nee jongens, vrijheid en ongebondenheid is leuk als je wel wat geld hebt om fatsoenlijk te leven!”

Beperkte ruimte

Als Mies opstaat om de chocolademelk warm te maken wordt er naar mij gekeken met een blik van: “Je hebt toch wel wát meegemaakt!”. Even overweeg ik om er een sterk verhaal tegen aan te gooien, maar Mies zou dat onmiddellijk onderuit halen, dus ik besluit me maar bij de waarheid te houden.

“Babyboomers hadden als kind vaak ouders, die als grote wens hadden dat hún kinderen het later beter zouden hebben dan zij”, begin ik. “Daar hadden mijn ouders alles voor over. Ze hadden 4 kinderen en die mochten studeren wat ze wilden. Ze hadden één eis: volledige inzet. Als je er met de pet naar gooide, dan kon je naar een baas, zoals zei dat zeiden. En geloof me, dat was geen loos dreigement. Mijn vader en moeder waren in de jaren '50 een eigen zaak begonnen. Die bouwden ze samen met heel hard werken op. Voor hen als kleine middenstan-

ders was het heel belangrijk wat anderen van hen, ons gezin, vonden. Hoewel de jeugd in die tijd snakte naar vrijheid waren hun uitingen daarvan voor heel veel ouderen rebels en immoreel. Mijn ouders tolereerden absoluut niet dat wij er als “losgeslagen tuig” zouden bijlopen. Begrijp me goed.....dat waren hún woorden. Wat zouden de buuren daar wel van vinden. Alleen als ik me helemaal van hen had losgemaakt, had ik zo kunnen leven als Mies. Dat had ik er niet voor over....hoe graag ik ook lang haar had gehad en een beetje “provo” zou zijn geweest.”

De tijdgeest in de jaren '60 vroeg om ruimte voor eigen ontplooiing en ideeën, maar in veel gezinnen bepaalden sfeer en cultuur de mate waarin van die vrijheid gebruik kon worden gemaakt.

Wat nam je mee?

Die avond en tijdens volgende “chocolademelk-sessies” kwamen de gesprekken over de “Boomer-tijd” vol anekdotes en wetenswaardigheden terug. Eén vraag vond ik heel bijzonder. Ik kan me de letterlijke woorden niet meer herinneren, maar hij kwam op het volgende neer: *“Jullie hadden het gevoel in een heel bijzondere tijd te leven. Een tijd, die echt veranderingen teweeg bracht. Welke veranderingen hebben jullie – als je terugkijkt - “omarmd” en hebben op één of andere manier een rol gespeeld in jullie leven?”*

“.....jij oma?”

Natuurlijk kreeg Mies het eerst het woord. “Zoals ik al zei was ons leven in Scharmer uiterst primitief. We hebben het 4 jaar vol gehouden. Toen ben ik weer terug gegaan naar Utrecht en heb de Academie voor Expressie afgemaakt.

Wat ik heb meegenomen uit die “wilde periode” zijn 2 zaken: duurzaamheid en zuinigheid.

Door onwetendheid en onhandigheid bracht het geploeter in de moestuin net genoeg op om van te leven. Toch kon ik ongelooflijk genieten van de groei en bloei van groenten en bloemen. Daar heb ik de kwetsbaarheid en schoonheid van de natuur zo intens beleefd, dat duurzaamheid een heel belangrijke plaats in mijn leven is gaan spelen.

Dagenlang figuurzaagden en verfden we puzzels, die we verkochten op jaarmarkten. Daar werd je niet rijk van. We moesten dus ontzettend zuinig leven, eigenlijk was het pure armoe. Toch zijn we ná 4 jaar zonder schulden en in goede vriendschap weer een nieuw leven begonnen. Die zuinigheid heb ik jarenlang moeten volhouden en nooit erg gevonden.

Ik kan heel royaal leven, maar ik weet dat als het moet ik zonder problemen kan terug schakelen naar zuinigheid. Dat is een zekerheid, die mij schuldvrij en met een rustig gemoed door het leven leidt.”

“...en jij opa?”

“Anders dan Mies kan ik niet iets noemen, dat te maken heeft met keuzes, die ik direct zelf gemaakt heb. Het waren meer de omstandigheden, die voor een belangrijk deel bepaald werden door keuzes van mijn ouders. Zij bouwden samen een eigen zaak aan huis op. Als kinderen waren we daar intens bij betrokken. We moesten veel meehelpen en waren van alle ins en outs op de hoogte.

De rol van mijn vader en moeder in het bedrijf was volkomen gelijkwaardig. Ze werkten samen de hele dag in de zaak, mijn tante deed het huishouden. Mijn moeder kookte en dan dronk mijn vader bij haar in de keuken een borreltje. Dat was het enige verschil....voor de rest deden ze alles samen. Dat lijkt normaal, maar in de jaren '50 - '60 was dat heel bijzonder. In die tijd deed de moeder het huishouden en de vader werkte! Dat enorme verschil tussen man en vrouw bestond in ons gezin niet. Een vrouw heeft recht op eenzelfde arbeidsleven als haar partner, rechten en plichten zijn volledig gelijk. Daar ben ik als kind mee opgegroeid en heb ik altijd naar gehandeld.

Een tweede ding dat ik meegenomen heb uit die tijd is dat hard werken niets bijzonders is. Wij werden grootgebracht met het besef dat het goed is om doelen te stellen in je leven en dat je je uiterste best doet om die te bereiken.”

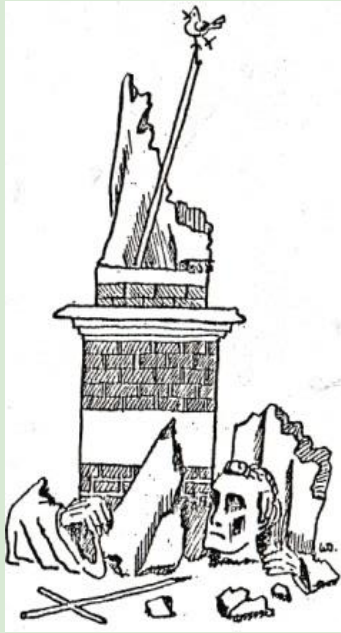
“...en jij Boomer?”

En zo leidden de chocolademelk-sessies op zwoele zomeravonden op de camping aan het meer in Eersel tot mooie herinneringen, anekdotes en overpeinzingen.

Ieder van ons zal zich dingen herinneren uit die tijd, die in meer of minderen mate een rol gespeeld hebben in je leven. Daar gaat dit themanummer over!

De jaren zestig nog eens opgerakeld: Jaargroep 63|68

Toon Hoefsloot

“Ver in onze herinnering staat ieder nog wel een beeld voor ogen van lief en leed – vooral van leed – op de oude slaapzaal. Bedenken we steeds dat in dit hol de eerste anti-traditionalistische campagnes werden opgezet die zouden uitgroeien tot de totale ‘Umwandlung’ die we in deze vijf jaar meegemaakt hebben.” (Harry Grob en Theo de Rijk in het afscheidboekje van de lichterding 63|68).

Na 55 post-ludgeriaanse jaren en een 55-Om reünie in september 2023 in het verschieft lijkt het nu een uitgelezen moment om een tussenbalans op te maken. Er is veel gebeurd in deze halve eeuw en dan richten we ons alleen nog maar op de mannen van de jaargroep 63|68 die zich indertijd, behoudens enkele incidenten, doorgaans redelijk aan het protocol van het internaat hielden, hoewel vooral het laatste jaar niet *rimpelloos* verliep, maar daar kom ik nog op terug.

Niet ver buiten de veilige muren van dit aartsbisschoppelijk bolwerk, bij het beeld ‘Het Lieverdje’ op het Spui in Amsterdam, begon Jasper Grootveld, de antirookmagiër, zijn kruistocht tegen de nieuwe consumptiemaatschappij met als voorbeeld de tabaksfabrikanten die hij betitelde als slavendrijvers, die de mensen tot slaaf van hun nicotinebehoefte maakten. Zijn happenings op het Spui trokken steeds meer publiek. In 1965 sloot Provo, een beweging die was samengesteld uit diverse actiegroepen, zich bij de happenings aan. Provo voerde overal in Amsterdam ludieke acties uit, provocaties die de bestuurders verwarden.

Het werd een opstand tegen de heilige huisjes van Nederland. Wij zaten daar in het Gooi bijna midden tussenin.

Merkten wij er intramuraal iets van? Natuurlijk wel. Tekens van de andere tijden die er onmiskenbaar aan kwamen: fraters gooiden hun toga's en knellende witte boordjes van zich af en sommigen keerden de congregatie zelfs de rug toe; mogelijk mede een gevolg van het Tweede Vaticaans Concilie, waar wij overigens als studenten in de aula - met die nooit te vergeten klapstoelen – tijdens een speciale lezing tot vervelens toe werden bijgepraat. Verplichte kost die wij tot ons

moesten nemen. Met het ene na het andere 'stuk', vruchten van het brein der bisschoppen bijeen in Rome, werden we murw gepraat.

De buitenwereld kwam bij ons binnen via de zwart-wit televisie en uit de luidsprekers van de radiodistributie in de recreatiezaal zogen we de muziek van de Beatles, Stones en Elvis op.

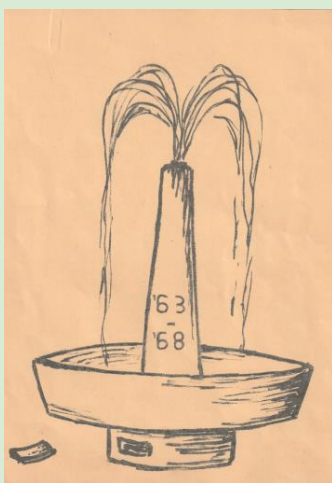
Onze studiejaren waren precies ook de jaren die een breuklijn vormden tussen het oude, traditionalistische Nederland en het moderne Nederland dat zich daarna in rap tempo ontwikkelde.

Ook de P.A. Ludgerus geraakte in een stroomversnelling: in het cursusjaar 1968-1969, net na ons afzwaaien, werden de eerste meisjesstudenten toegelaten! Een reuzenstap voorwaarts, die voor ons helaas net te laat kwam. Voor het eerst in de 65-jarige historie van Ludgerus overtrof het aantal externen in de eerste klas het aantal internen. Aan de mannengemeenschap die Ludgerus tot nu toe altijd was geweest, kwam definitief een einde.

Bij ons afzwaaien schreef frater Steggink in het *afscheidsboekje* van onze jaargroep - "*Even afrekenen, heren!*" - dat bij hem de laatste twee jaar het gevoel had postgevat dat wij als klas maar niet door de puberteit heen kwamen: we produceerden veel geschreeuw, maar weinig wol, uitten sterk verabsoluteerde meningen, toonden gebrek aan daadkracht en uitten soms ook kinderachtig gedrag dat je niet meer bij studenten verwacht. Onze "houding van gelatenheid, onverschilligheid, negativiteit en het er maar bij laten zitten", vond frater directeur maar een erg mager resultaat van vijf jaar werken.

En, zo stelde hij generaliserend vast: "We hebben niet een klas klaar kunnen krijgen en het onderwijs in kunnen sturen, waarvan je kunt zeggen: alsjeblieft, daar zijn ze, de lichtung Ludgerianen van 1968!" We waren blijven 'hangen' en dat illustreerde hij, teleurgesteld als hij was, met het aanhalen van de resultaten van het catechese-examen en de rituelen die wij daaromheen tentoonspreidden: het hijsen van de pauselijke wimpel en het zingen van het lied *Stil maar, wacht maar alles wordt nieuw* op de binnenkoer.

Is misschien de op de omslag van dat afscheidsboekje afgebeelde fontein het ongewilde symbool van al die malse kritiek van frater directeur of was het misschien het logo van "de totale 'Umwandlung' die we in deze vijf jaar meegemaakt hadden"?

Op een zekere morgen, vlak voor onze laatste dag op het internaat, voerde Harry Grob (geuzennaam 'Ollie') in het bijzijn van een aantal nog slaperige klasgenoten een act uit in de wasgelegenheid zoals alleen hij dat kon. Staande in de ronde wasbak, acterend als een scheepskapitein, draaide hij aan de vernikkelde kranenkop als ware het een groot scheepsroer. Net iets te fors echter, de kop knapte van de zuil en een krachtige straal water spoot tegen het plafond. De hoofdkraan werd gelukkig bijtijds gevonden...

Dat incident met de wasbak was de laatste schermutseling van onze jaargroep. In september 1968 kwamen we nog één keer terug om daarna "uit elkaar te waaiëren en op eigen wieken te gaan drijven", om het maar eens met de woorden van directeur frater Steggink te zeggen.

Het cursusjaar '67-'68 werd gekenmerkt door nogal wat onrust binnen de muren van het internaat, waar wij als hoofdactstudenten een steentje aan bijdroegen. In Ha-3, december

1967, het eerste nummer van dat cursusjaar, schreef Joan Zandbelt, geïnspireerd als hij was door een lezing van Samkalden die hij in Hilversum bijwoonde, een kritisch artikel met de titel *Gezagscrisis op de P.A.L.* Het ging, kort gezegd, over de gestoorde relatie tussen studenten en het gezag en hoe hij die structureel dacht op te lossen door een ander gezag systeem voor te stellen.

Hij constateerde in het artikel o.a. ook dat de moderne student niet meer past in een verouderd instituut als het internaat. Hij schopte hard tegen enkele heilige huisjes aan. Ik bewonderde hem voor de moed om zijn ideeën via Ha-3 wereldkundig te maken. Joan werd in het *afscheidsboekje* getypeerd als "een man die in structuren denkt, op zijn rechten staat, maar ook wel degelijk zijn plichten kende".

Nog niet zo lang geleden heb ik contact met hem opgenomen met het verzoek om mij het bewuste artikel toe te sturen, als hij het tenminste nog in zijn archief had. Hij had het nog. Zijn bijgeleverd commentaar, waar ik uiteraard ook om gevraagd had, luidde: "Ik geloof dat het anekdotisch leuk is, maar neem het vooral niet serieus." Nu praat hij er laconiek over, maar in 1967 lag dat natuurlijk anders. Toen was het bloedserieus. Joan veroorzaakte er veel herrie mee. Frater directeur was behoorlijk geïrriteerd en Joan werd op het matje geroepen. Er volgde een gesprek. Hij kwam ervan af met een uitbrander, maar gelukkig zonder verdere consequenties als een tijdelijke schorsing of iets dergelijks.

Joan veronderstelt nu dat Steggink dacht dat het een uiting was van puberaal gedrag.

Met Ton Jansen, net als ik woonachtig in het Sallandse, sprak ik laatst over dit spraakmakende voorval. Ton was indertijd prefect van de Senaat en moest zich in zijn kielzog hierover ook bij de directeur verantwoorden.

Iemand die ook geen blad voor de mond nam, is Henk Hoekstra (atletiektrainer van 'Hios', mentor van 5b, lid van de 'Radicalen'), onze flegmatieke, scherpzinnige Friese medestudent uit Bolsward.

In het *afscheidsboekje* van onze jaargroep schreef hij onder de titel '*Inspraak tegenspraak op-spraak*' een knappe analyse over onze lichtung aan het eind van vijf jaren internaat, eigenlijk een regelrechte pendant van de eerder genoemde bijdrage van frater Steggink. Henk begon zijn verhaal met een paar vragen die over onze toekomst gaan: wat gaan we er zelf van maken? Wat betekende de kweekschoolopleiding voor ons?

Vervolgens kwam hij terug op het vijfde, laatste jaar, waarin verschillende emotionele gebeurtenissen elkaar opvolgden: "Er zijn hevige debatten gevoerd over studie en internaat. Wat is hiervan de objectieve achtergrond? Onze klas zal in de annalen van de Academie geboekstaafd worden als een groep die van zichzelf bewust was en die daaruit voortvloeiende rechten opeiste. Hier zijn we bij de kern van de problematiek: hebben de studenten het recht 'om van zich te laten horen', of moet alles geregeld worden vanuit de top? Komt op deze vraag een positief antwoord, dan zal nog beslist moeten worden, of de gegeven mondigheid ook zal uitlopen in een feitelijke inspraak, die wordt gekoppeld aan een verantwoordelijkheid die overeenkomstig is aan de rechten!

Een typerend voorbeeld van een activiteit van onze cursus is wel de organisatie van de werkweek. Van verschillende kanten is er druk gesproken over het feit, dat wij aan de gekregen inspraak het karakter van uitspraak hebben gegeven. Voor ons is het een onmogelijke zaak,

wel iets te mogen zeggen, zonder voor hetgeen waarover het gaat, feitelijke verantwoordelijkheid te mogen dragen. We moeten overigens ook niet uitgaan van een centralistisch principe: het delegeren van verantwoordelijkheid is een van de beste middelen om democratisch handelen te 'leren'. Als we nooit hebben ervaren 'voor eigen rekening' te werken, zullen we ook in de toekomst niet in staat zijn met anderen en voor anderen actief te worden. De 'eigen' werkweek is dus een symptoom van een mentaliteit zichzelf willen en durven zijn."

Henk zat met een paar vragen in het kader van democratie en gelijkheid die vooral in de laatste studiejaren van onze lichtung steeds duidelijker speelden: "Waarom zullen we onze mogelijkheden niet mogen ontplooiën, waarom zijn er regels die ons beletten in onze activiteiten, waarom mogen wij niet proberen een, volgens ons oude structuur te vervangen door een nieuwe?"

Henk verontschuldigde zich nog wel door onze wellicht grootste fout te benoemen: onze 'egocentriciteit'. Volgens hem hebben we daardoor een eigen weg uitgekozen, "waardoor wij iets 'geproefd' hebben van de moeilijkheden die gepaard gaan met het dragen van verantwoordelijkheid. Nu alleen kunnen wij een democratische houding innemen en bevorderen."

Al was dit laatste jaar een jaar van geestelijke onrust en spanning, volgens Henk was het voor de meeste van ons niet vruchteloos geweest: "We hebben ervaren, wat het kan betekenen een groep leeftijdgenoten te leiden, wat het kan betekenen geen contact te kunnen maken, wat het kan betekenen blokvormig te moeten denken. De fouten, die voor een niet gering deel te wijten zijn aan eigen onmacht, ten spijt, is er dus een brok positieve vorming verricht. Gebrek aan weerklank en activiteit bij een aantal leden van de groep bracht geregeld teleurstelling, maar toch begint het er op te lijken dat de ingeslagen weg de juiste is. Ik hoop dan ook, dat de mogelijkheden tot vorming niet beperkt zullen blijven tot een deel van deze vijfde klas, maar dat zij algemeen bezit zullen worden van iedereen die zichzelf durft te ontmoeten." Een kritische epiloog van Henk Hoekstra waarin hij een punt zet achter een vijfjarige periode, waarin wij overspoeld werden met een niet te stuiten golf maatschappelijke veranderingen, en waarin ook wij werden meegesleurd. De 'babyboomers', waartoe wij ook behoren, hebben in het afbreken van het traditionalistische Nederland ontegenzeggelijk invloed gehad.

In het internaat hebben we daaraan, met name in het vijfde cursusjaar ons steentje bijgedragen en later in de maatschappij ongetwijfeld ook.

In het nummer van Ha-3, juni 1968, het laatste waar onze lichtung aan meewerkte, stond ook een bijdrage *Henk Hoekstra* getiteld 'De wereld heeft twee gezichten'.

De tekst lijkt duidelijk bedoeld als een afscheidsspeech namens alle cursisten van klas 5: "Om een traditionele uitdrukking te gebruiken: het is weer zover, het einde van het schooljaar betekent het afscheid van de cursus '63-'68 van Ludgerus. (In september komen we nog even kijken of het gebouw er nog staat.) Het einde hier geeft echter de stoot tot een ander, eigen, beter (?) leven in de maatschappij: een carrière voor de klas, een loopbaan in het leger. Natuurlijk horen wij ook de vraag: wat heeft Ludgerus jullie gedaan? Een absoluut antwoord is niet mogelijk. Van alle elementen is wel iets aanwezig, positief, negatief, veel, weinig.

Er is gewerkt (de gecommiteerden hebben een hele kluif aan onze 'productie'), maar verschillenden van ons hebben zich ook ingespannen om het bestaande klimaat te handhaven of om nog meer zon te laten schijnen. We hebben de golven in beweging gehouden; hopelijk heeft

onze linkse bries het academisch schip in de goede koers gehouden. Soms was het radar kapot of was de marconist ziek; ondanks deze gebreken is er niets gebeurd. Of onze windrichting goed is geweest, zal de toekomst wellicht moeten leren: ieder lid van de academie zal het moeten uitmaken. Wij wensen u behouden vaart!”

Hoe we elkaar weer vonden: Tien-om 1978

Tien jaar na het verlaten van het internaat zochten we elkaar weer op in het parochiezaaltje van Nederhorst den Berg. Een driekoppige werkgroep onder de naam *‘Heimwee naar Ludgerus’* (Harry van Heugten, Theo de Rijk en Jan Sassen) had het initiatief genomen een heuse reünie te organiseren.

De oproep van de drie luidde als volgt: “Misschien sta je er verbaasd van te kijken, maar het is al weer tien jaar geleden, dat je als kersvers onderwijzertje de Hilversumse periode kon afsluiten. Daar was toen bijna niemand rouwig om. Het is volgens ons wel een tijd geweest die voor de meesten veel veranderd heeft en erg bepalend is geweest voor ieders verdere toekomst. Omdat bij ons drieën de gedachten aan die tijd geregeld weer opborrelen en we het leuk vinden de hele club weer eens te treffen, hebben we het volgende voorstel: een reünie op zaterdag 23 september 1978 in de buurt van Hilversum.”

Al was het parochiezaaltje in Nederhorst den Berg mij als locatie van samenkomst volkomen onbekend, bij binnenkomst proefde ik meteen de sfeer van weleer: enkele kennelijk vroeg aangekomen reünisten, alsof ze het hadden afgesproken, zaten al weer te klaverjassen, hoe vertrouwd kon dit beeld zijn? Het was alsof je zomaar weer de recreatiezaal van weleer binnenliep. Op een muurkrant verschenen verschillende kreten ("I see the rector and I want to paint him black") en uit Heino hadden Ton Jansen en ondergetekende een geelwitte wimpel meegenomen ter herinnering aan het behalen van het godsdienstdiploma B.

De reünie werd een groot succes. Afgesproken werd om het over vijf jaar nog eens dunnetjes over te doen. Maar daar kwam niet veel van terecht. Het werd 15 jaar later, in Kortenhoef, nauwelijks 5 km hemelsbreed van de vorige locatie.

Reünie 25-om 1993

Als ik me goed herinner kwamen we ergens op een zonovergoten zondag in mei 1993 bij elkaar

op een gezellig terras in Apeldoorn. We, dat waren Wim Dashorst, Nico Guns, Herman Kocks, Wil Kuipers, Theo de Rijk, Jan Verheijen en ondergetekende. Vele dorstlessende flesjes Liptonice later waren we het eens geworden: de 25-om reünie gaat door en er wordt een jubileumboek samengesteld waarin alle mannen van onze lichterling een bijdrage zullen leveren.

Jan Verheijen tekende voor de vormgeving. Hij zag het helemaal zitten om er met zijn Mac een prachtig boekwerk van te maken. Het boek kreeg de titel *‘25-om’*, met de merkwaardige ondertitel *‘jubileumboek ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van een Hilversumse oudemannenvereniging’*.

Het werd inderdaad een subliem boekwerk, ‘een van nostalgie druipend document’, zoals Jan Verheijen het in het voorwoord uitdrukte. Vrijwel iedereen van onze jaargroep heeft er aan meegewerkt.

Ik zou nog terugkomen op het feit dat vooral het laatste cursusjaar niet *rimpelloos* verliep. Terwijl hij aan het grasduinen was in oude *Ha-3's* en het *afscheidboekje*, om een artikel te schrijven voor het net genoemde jubileumboek, raakte Wim Dashorst uitermate geboeid door wat er zich allemaal had afgespeeld tijdens onze studieperiode op Ludgerus. Wim - ik ben hem nog steeds erkentelijk voor het feit dat hij mij in de vierde klas door het tekenexamen heeft gesleept - ontpopte zich als een heuse onderzoeksjournalist en met zijn bijdrage van maar liefst tien pagina's groot, getiteld "*Rimpels in de vijver*", probeerde hij duidelijk te maken, dat er op het internaat meer gebeurde dan studeren. Uit die oude schoolkranten diepte Wim een aantal artikelen op, waaruit ons streven naar meer inspraak, meer eigen verantwoordelijkheid en onze eis voor meer democratie door de schoolleiding, aangezet door de stormachtige ontwikkelingen in de maatschappij, duidelijk tot uiting kwam.

Eindconclusie van Wim: "Het moeten voor onze schoolleiding inderdaad drie roerige jaren geweest zijn. Het staat natuurlijk in geen verhouding tot de orkaan die elders huishield, maar ons briesje heeft waarschijnlijk meer rimpels in de vijver gebracht dan wij toen vermoedden. Het "*Even afrekenen, heren!*" van Steggink is anders naar mijn mening nauwelijks te plaatsen." De volgende reünies Het jubileumboek bood genoeg stof om over te praten op die reünie in 1993. Na de reünie van 1993 duurde het opnieuw 15 jaar voor er weer een bijeenkomst werd georganiseerd. Herman Kocks en ondergetekende namen het voortouw en planden er een in 2008 in onze woonplaats Heino. In 2013 en 2018 volgden de reünies 45-om en 50- om, ook in Heino. Na deze reünies blijkt dat we nog steeds niet uitgepraat zijn over die mooie, roerige periode tussen 1963 en 1968. Daarom staat in september dit jaar de volgende bijeenkomst op stapel. Kunnen we weer verder praten.

Zestig jaar geleden.

Begin september 2023 is het zestig jaar geleden dat we onwennig aan de poorten van de academie stonden, vol spanning over wat ons allemaal te wachten stond. Voor de meesten van ons waren Hilversum en Het Gooi een terra incognita.

Maar we waren jonge jongens, we pasten ons wonderwel goed aan de nieuwe omstandigheden aan en al snel vonden we de weg naar de KRO-studio, de bioscopen en ijssalon Ben Ebbing. We ontdekten het kroegje met het goedkoopste pilsje van Hilversum en café Het Tolhuis aan de

Soestdijkerstraatweg. Het internaat werd geleidelijk een vertrouwde plek en we wenden zelfs aan de slaapzaal, het hol waar we de eerste aanzetten deden die leidden "tot de anti-traditionalistische campagnes die zouden uitgroeien tot de totale 'Umwandlung' die we in deze vijf jaar meegemaakt hebben".

Heino, maart 2023

In H3 nr.44 schreef Ted Schilder een stuk over een unieke gebeurtenis in de historie van Ludgerus: 'de staking' door studenten in 1973 vanwege het 'ontslag' van docent maatschappijleer Ido Beeker. In zijn archief diepte hij een brief op die het tijdsbeeld illustreert dat in bovenstaand artikel wordt geschetst.

LUDGERIAANSE MEDEDELINGEN

Aan de leerlingen en studenten van de Pedagogische Academie "Ludgerus".

Van verschillende kanten duiken geruchten op, dat "de leerlingen en studenten" besloten zouden hebben om op een van de komende dagen (woensdag 6 juni?) de lessen stil te leggen en die dag te gebruiken voor, ja, voor wat?

Maar, beste vrienden, jullie komen daar aan een van de voorrechten van de directeur. Hij en hij alleen is gemachtigd om goede reden de lessen stil te leggen. En zoals de zaken nu staan ben ik nog niet van plan om de leiding van de Academie uit handen te geven of om de toekomstige rechten over te doen aan studenten en leerlingen. In de laatste stafvergadering heb ik uitvoerig met een groep uit jullie (als afvaardiging) mijn bezwaren tegen de organisatie van een "actiedag" kenbaar gemaakt. Althans zo'n dag op dit moment.

Als de geruchten bovengenoemd, waarheid bevatten, kan ik niets anders doen dan deze kennisgeving aannemen, maar er noch mijn goedkeuring noch mijn instemming aan geven.

De lessen zullen gewoon doorgang vinden. De leraren zullen aanwezig zijn om de lessen te geven. Jullie kunnen daarop antwoorden met illegaal schoolverzuim, door deze lessen te boycotten. Ik zou dat heel erg betreuren. Maar de zaken zijn dan wel zuiver gesteld. De lessen zijn niet stilgelegd, maar worden geboycot. We weten dan tenminste uit welke hoek de wind waait.

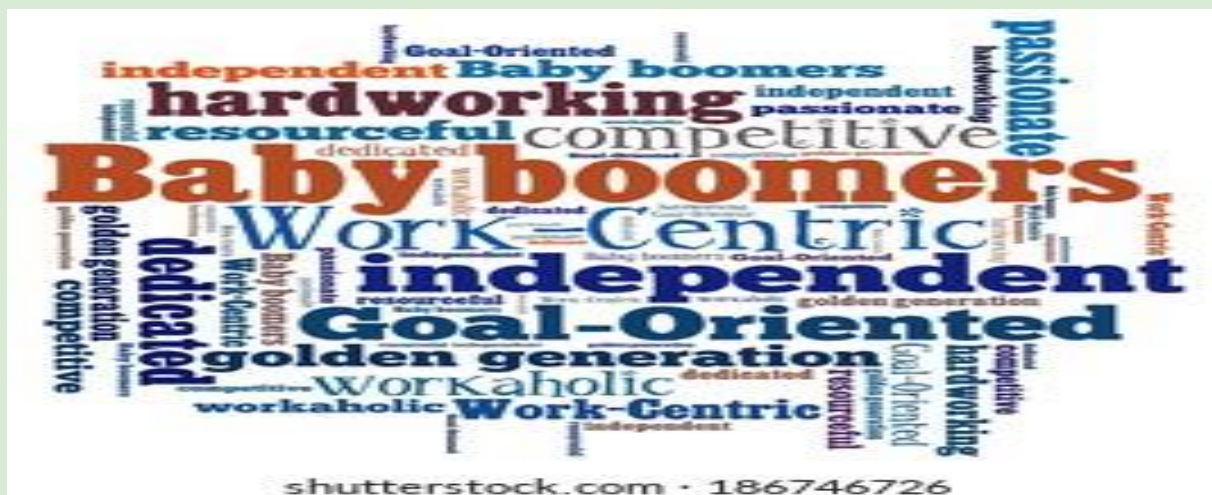
Gaarne zeg ik toe, dat we samen eind september een studiedag (of

studiedagen) zullen organiseren rond de vragen van de identiteit van onze Academie. Maar deze dag zal grondig moeten worden voorbereid en in een gunstiger klimaat moeten plaats hebben, dan nu mogelijk is.

Mag ik tot slot aan jullie vragen nog eens grondig het stencil te lezen, dat ik de afgelopen week heb doen uitgaan? Tot slot: ik begrijp heel goed, dat jullie boordevol vragen zitten en sterk de neiging voelen een daad te stellen. Maar laten we samen het hoofd koel houden en samen proberen om in rust dit schooljaar te besluiten.

G.J.Steggink, directeur.

BABY BOOMER WOORDENWOLK OP BASIS VAN DE HISTORISCHE FRQUENTIE VAN DIE WOORDEN IN DE MEDIA

BABYBOOMER BLUES...

**meer dan een opiniestukje van
Gerard B.Kosse – Ludgerjaargang 1962-1967
Amsterdam, 16-02-2023**

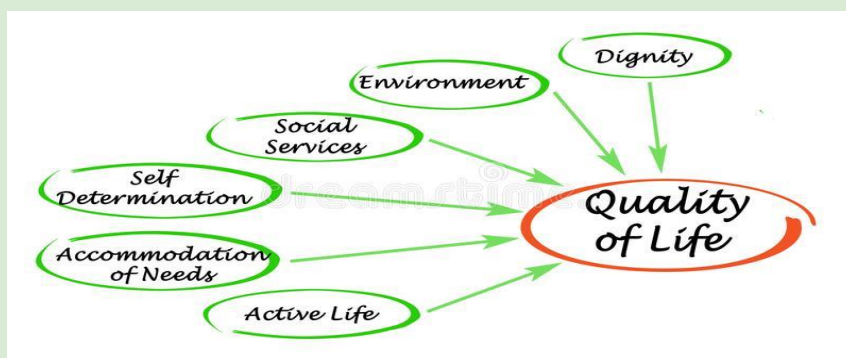
HET BOOMER BEELD dat in de hierboven afgebeelde woordenwolk tot uiting komt over onze eigen generatie <oude knarren> is typerend voor de generatie die tijdens en net na de Tweede Wereldoorlog werd geboren. LAAT HET EVEN BEZINKEN ALSJEBLIEFT. De Engelse termen zijn geen belemmering, hoop ik. Wij Ludgerianen rekenen ons immers tot het relatief kleine segment van onze generatie dat zich <hoger opgeleid> weet of waant...⁽¹⁾

Valt het je op dat de *meeste* termen positief van aard zijn? Herken jij je ook graag in dat beeld van een groepje vindingrijke, toegewijde, competitieve en onafhankelijke geesten dat zijn onvoorstelbare, historisch unieke (en helaas ook: eenmalige!), rijkdom en riant pensioenen

doelgericht en met hard werken heeft verdiend? Of voel je Ludgeriaanse nattigheid?

ONZE ZEITGEIST⁽²⁾ heeft ons uiteraard gemaakt tot wie we zijn. En andersom: wij, de Senioren-met-één-been-in-het-graf -- immers, geboren in de periode 1941-1955 -- hebben die Zeitgeist zélf gemaakt! Net zoals dat trouwens het geval is met elke generatie. En dus beslaat onze eigen hoogbejaarde groepje leeftijdsgenoten ook een (geboorte)periode van ongeveer 15 jaar die begon met drastische politieke en sociaaleconomische veranderingen die van grote invloed zijn geweest op onze manier van denken en doen! **VERANDERINGEN DIE WIJ ALS LEDEN VAN DE PROTESTGENERATIE HEBBEN AFGEDWONGEN** want we pikten het niet meer om willoos, kritiekloos en volgzzaam te gehoorzamen aan het autoritaire, betuttelende Gezag thuis, en binnen alle instituties van de religieuze, dogmatische Zuilen van ons Kikkerlandje. De materiële, culturele en psychosociale omstandigheden van onze jeugd jaren waren binnen die Zuilen voor het overgrote deel van onze leeftijdsgenoten allerbelabberdst -- vooral op het agrarische platteland en in de kleine dorpen en stadjes die ons Nederlandse landschap domineerden. En hetzelfde gold voor de miserabele volkswijken van wat we onze <grote drie steden> noemden. Het leven van het overgrote deel van onze generatie babyboomers was simpel, autoritair vorm gegeven, en grauw. Vaak was het armoe-troef op elk denkbaar gebied. Als opfrissertje van ons tanend, selectief en vertekend geheugen, wijs ik er hier met klem op dat die grauwheid en simpelheid van het bestaan toentertijd grotendeels veroorzaakt werd door het feit dat we leefden in een tijd van wederopbouw na de Tweede Wereldoorlog en in de erop volgende Koude Oorlog met het Grote Ideologische Gelijk aan onze kant. In de kort durende Periode van de Zestiger Jaren trad daarna een ongekende welvaartstijging op die aanhield tot de Oliecrisis in 1973. **De toen verbeterde en meer gespreide(!) welvaart ging gepaard met een grotere levensduur, hogere scholing van steeds meer jongeren, protestbewegingen, inspraak, ontzuiling, secularisering, en individualisering.** Ook ontstonden toen onze – bij andere volkeren de lachlust opwekkende – extreme ideeën over <privacy> die bij Nederlandse babyboomers nog steeds resulteren in taboeonderwerpen zoals onze intimiteit en seksualiteit, onze financiële situatie, onze conflicten met partner en het eigen nageslacht, ons falen, onze gevoelens van vertwijfeling, eenzaamheid, zinloosheid enzovoort.

DISCUTABELE BOOMER VERDIENSTEN. De verdiensten van onze babyboomer generatie betreffen m.i. *niet de hierboven vet afgedrukte zaken*. En zeker niet de concreet meetbare en volop genoten verbeteringen van onze welvaart en opgerekte levensduur. Die leidden immers tezamen tot een ontaard westers consumentisme en extreem materialisme waarbij de peperdure, vercommercialiseerde zorgsector inmiddels ons babyboomer bestaan blijft rekken terwijl er geen sprake meer is van levenskwaliteit. Ieder van ons kent wel een handvol voorbeelden van mensen bij wie

het gelijktijdig schort aan diverse van de hieronder schematisch benoemde factoren die tezamen onze levenskwaliteit bepalen.

Die snelle terugloop van aandacht voor levens-

kwaliteit ging grotendeels gelijk op met de afbraak van onze Nederlandse Verzorgingsstaat ten gunste van Privatisering.

Zodra onze PROTESTGENERATIE zélf zitting nam op het politieke pluche, op de hoogste ambtenaren-posten, en op de directiezetels van onze gewetenloze multinationals, hebben we omwille van het gewin, en dus voor onze langere levensduur en welvarende leefstijl, het Wereldklimaat naar de knoppen geholpen en daarbij en passant onze voormalige koloniën en de rest van de Derde Wereld rücksichtslos uitgebuit. Bovendien hebben we ook nog eens onze nakomelingen opgezadeld met de nieuwe volksziektes eenzaamheid, depressie, drugsverslaving en contactstoornis, en leven zij nu in een agressieve <ergernis-cultuur>⁽³⁾ waar egoïsme en fragmentarisering hoogtij vieren....

ONBETWISTBARE BOOMER VERDIENSTEN liggen naar mijn gevoel veeleer op het vlak van sociaalpsychologisch getinte, maatschappelijke vernieuwingen zoals de emancipatie van vrouwen en seksuele minderheden. En natuurlijk op de er mee verweven nadruk op zelfontplooiing, vrijere moraal – vooral op het gebied van seksualiteit -- en het besef dat mensen, ongeacht hun verschillen, gelijkwaardig zijn. Een belangrijke verworvenheid, zo lijkt me. **En belangrijk om juist nu te constateren.** Immers, onze protestgeneratie babyboomers met 2,4 miljoen zielen staat op het punt te gaan hemelen.... Er is dus haast bij. Temeer omdat 20% van ons cohort op dit moment al niet meer evaluerend terugblikken kan. Die leeftijdsgenoten lijden immers aan *dementie*: de kwaal die we het meeste vrezen. Bovendien heeft het overgrote deel van de 180.000 kwetsbare ouderen in verpleeginstellingen wel wat anders aan hoofd en lijf dan zich af te vragen wat de verdiensten van hun eigen generatie waren...

Met bovenstaande constatering over de vermeende en onomstotelijke verdiensten van onze generatie Babyboomers ben ik aangeland bij DE PRANGENDE VRAAG die de Redactie van onze alumni-periodiek *Hilversum-3 (H3)* op 14 februari stelde in de oproep om voor de volgende editie een deze knellende vraag te beantwoorden: “WAT HEBBEN WIJ OVERGEHOUDEN AAN DE WOELIGE JAREN ZESTIG, BEGIN JAREN ZEVENTIG?”

ANDERS, EN CONCRETER GESTELD:

“WAT HEBBEN WIJ, DE VOORMALIGE LEERLINGEN EN STUDENTEN VAN ST. LUDGERUS, DE R.K. INTERNAATKWEKSCHOOL VOOR JONGENS IN HILVERSUM, OVERGEHOUDEN VAN DE VIJF JAAR DIE WE ER DOOR BRACHTEN GEDURENDE DE WOELIGE JAREN ZESTIG-BEGIN-ZEVENTIG?”

MIJN SIMPELE ANTWOORD IS: “HEEL VEEL.. MAAR ANDERS DAN HET IN DE INLEIDING GESCHILDERDE PLAATJE OP MACRO-NIVEAU LAAT ZIEN!”

Om overtuigd te kunnen worden van mijn stellig en cryptisch antwoord op de themavraag van de redactie van ons alumni kwartaalblad, is het van belang te beseffen dat *Ludgerianen optima forma en in extremo voldeden aan de gemeenschappelijke kenmerken van een generatie, maar niet of nauwelijks behoorden tot het protesterend segment van de babyboomers.* Anders gezegd: Ludgeriaan-se babyboomer generaties en individuen lijken in hun gedrag, mentaliteit en leefwijze erg op elkaar. Maar zij participeerden in de cruciale

ken in hun gedrag, mentaliteit en leefwijze erg op elkaar. Maar zij participeerden in de cruciale

periode die hier aan de orde niet of nauwelijks aan de maatschappelijke krachten die onze Nederlandse maatschappij drastisch veranderden, en ze hadden er weinig besef van.

Deze constatering over Ludgeriaanse Babyboomers wordt overtuigend als we de leefsituatie van Ludgerianen in de jaren zestig-begin-zeventig OP MICRO-NIVEAU bezien. We brachten de hier bedoelde woelige periode namelijk dag en nacht door als gelijkslachtige leeftijdsgenoten van elkaar. Zelfs als we op zondag gingen fietsen of zeilen op de Loosdrechtse Plassen. Bovendien ook nog eens gedurende de meest vormende jaren van onze adolescentie! Dag en nacht hielden we elkaar gezelschap in een R.K. JONGENS-INTERNAAT dat zowel fysiek (met

hoge muren) als informatief (beperkte toegang tot massamedia) was AFGESLOTEN van de pluriforme, meerslachtige en heterogene buitenwereld. Bovendien in een MENTAAL KLIMAAT dat uitsluitend werd geschapen en bewaakt door rooms katholieke mannen die als monniken (fraters) waren ondergebracht in

een aanpalend kloostergebouw met eigen tuin. Ik kan me geen uniformere leefsituatie voorstellen! Met de ZEITGEIST BUITEN DE MUREN van ons Jongensinternaat kwamen we alleen sporadisch in contact tijdens de schoolvakanties die veelal in onze dorpen-van-afkomst werden doorgebracht. Daarnaast had een enkeling buitenschools contact met een <externe> klasgenoot. En sommigen van ons –met name de leden van onze geroemde muzikanten– kregen iets mee van het buitengebeuren als ze <in de stad of elders binnen de R.K. Zuil> optraden en daarna nog een pilsje achterover sloegen. In mindere mate gold dat ook voor onze Hivosporters. En dat was nog veel minder het geval tijdens onze repetities en uitvoeringen van toneelstukken waarin ook een paar meisjes meededen. Ome Toon (onze befaamde docent vrije expressie Anton Sweers) zag erop toe dat die intersekse contacten zich strik beperkten tot het toneel.

KORTOM: we waren adolescente leeftijdsgenoten van elkaar en verkeerden dag en nacht in dezelfde fysieke omstandigheden. Bovendien werden we doordrongen van dezelfde rooms katholieke Aggiornamento Opvattingen van het Tweede Vaticaans Concilie, in de jaren zestig niet zo verwonderlijk, want ons mens- en wereldbeeld – en dus onze manier van denken en voelen – kreeg gestalte onder invloed van steeds dezelfde katholieke kloosterling-opvoeders en docenten die bovendien, net zoals wijzelf, alle van het mannelijk geslacht waren. Een in 2009 voor de Eerste Reünie van mijn Ludgerlichting samengestelde Power Point Productie brengt dat **uitzonderlijke Internaatleven** veelzijdig in beeld met tientallen documenten en foto's uit die tijd. Met deze link kom je weer in die sfeer-van-toen:

<https://www.postvakh3.nl/archief/terugblik-1962-1967-presentatie-reunie-2009/>

We leerden als adolescent in die afgezonderde situatie dus zelfstandig te worden op een heel specifieke en geslachtelijk beperkte manier. Daardoor waren we gehandicapt bij hetgeen adolescenten per definitie nastreven. Namelijk, bij het aangaan van wederkerige en intieme relaties. Die werden zelfs ontmoedigd of afgestraft. Mondjesmaat mochten we “aan het

andere geslacht proeven” tijdens een sporadische <gemengde fuif> waarvoor door nonnen bewaakte meisjes per bus werden aangevoerd.

Leerlingen die hun seksuele exploraties uitbreidden en bijvoorbeeld aantoonbaar buiten de deur seks hadden gehad, werden van het Internaat en de Opleiding verwijderd. Zeer zeker als er sprake was van een zwangerschap, van “een motje”. Ook werden jongens die “het” met elkaar hadden gedaan snel buiten de deur gezet. Maar hier werd nog minder ruchtbaarheid aan gegeven, want zulk gedrag werd als een doodzonde gezien en werd dus doodgezwegen.

Het zware taboe dat op homoseksualiteit rustte, ging zelfs zo ver dat ikzelf pas *na* de afronding van mijn Ludgerjaren, als student in Amsterdam in 1968, te weten kwam wat een homo was! En dat is opmerkelijk als je beseft dat ik in Hilversum een poosje zwaar verliefd was op een klasgenoot en we samen bijna alle bestaande intieme, seksuele mogelijkheden hadden verkend en ervaren. Bovendien had ik tijdens mijn mondeling eindexamens voor de Hoofdakte in september 1967 met verve de existentieel fenomenologische stelling van prof Buytendijk verdedigd dat er “geen uitsluitend mannelijk of vrouwelijk bestaan (is) en dat deze eenzijdigheid ook nooit voorkomen (kan).” Item 69 in de hierboven gemelde Power Point brengt dat in beeld. Een ander voorbeeld van de nefaste uitwerking van het toen heersende seks- en liefdesleven wordt o.a. uit de doeken gedaan in het recente, komisch vertelde maar navrante verhaal van Frits Le Roux over zijn eerste, lang uitgestelde genitale sekservaring. Je vindt het met deze link: <https://www.postvakh3.nl/3d-flip-book/hilversum-3-nr-43/>

DE PRE-ALABELE VRAAG NAAR REPRESENTATIVITEIT van de verhalen en meningen over de opbrengst van de woelige jaren zestig die de nog levende Ludgerianen ventileerden in de twee zogeheten <Ludger alumni-media> en in een tweetal monografieën van Rien Overvelde uit de Lichting 1959-1964 is niet te beantwoorden. Er bestaat immers geen volledige lijst van oud-studenten van onze veelal hooggeprezen Ludgerus-Kweekschool. **Hun evaluatieve terugblik op de jaren zestig is en blijft dus onbekend.** We weten alleen dat er binnen de 268 abonnees van ons kwartaalblad H3 in totaal 562 artikelen werden geschreven door 60 auteurs die uit 17 verschillende Ludgerlichtingen afkomstig zijn. De helft van dat aantal auteurs kwam uit de Scharniergeneratie 1962-1967 waartoe ook ikzelf behoor. Alle 60 auteurs worden met hun naam, hun lichting en hun producties opgesomd in de AUTEURS-INDEX die je via deze link bereikt op onze website:

<https://www.postvakh3.nl/periodieken/auteursindex-h3-2/>

RELEVANTE BEANTWOORDING VAN DE THEMA-VRAAG

Dit gezegd hebbend, wijs ik nogmaals op het al bestaande, uitvoerige materiaal dat de thema-

vraag naar onze <opbrengst van de woelige jaren zestig> in beeld brengt. Realiseer je daarbij wel dat het bij Ludgerianen met die <woeligheid> nogal meeviel. Deze uitte zich in huis-tuin-en-keuken-revoluties zoals onze weigering postelein te eten en daarin te volharden toen onze directeur Meinardus die slijmerige groente de volgende dag nogmaals liet opdienen. Realiseer je bovendien dat er tussen de hierboven aangeduide 60 auteurs een **handvol <veelschrijvers>** zit. Hún mening en terugblik op de <woelige jaren zestig>-begin-zeven-

tig> is *niet persé representatief voor alle Ludgerianen!* En dat geldt dus ook voor de informatieve artikelen en series die op onze website **het door Babyboomers geleide leven, hun zorgen en hun spijtgevoelens** uit de doeken doen in HET LEVEN ACHTER DE GERANIUMS en in de serie DE DAGEN VAN 70-PLUSSERS. Wel laat de serie 50 JAAR NA DATO zien dat onze van de woelige buitenwereld afgeschermdde Ludgeriaanse opvoeding en training in de jaren zestig desondanks uitmondde in een relatief hoog percentage ongelovigen die er echter discussabele vormen van ongelovigheid op na houden, en blijken geven van weinig vertrouwen in instituties.

Zoals gezegd, wijs ik desondanks op het grote aantal alumni-artikelen dat de themavraag naar onze <opbrengst van de woelige jaren zestig> **op microniveau (!) al in beeld brengt**. Ze worden opgesomd in de tot juli 2020 bijgehouden lijst met terugblikken en evaluaties van ons gedeelde verleden tijdens de jaren zestig op St Ludgerus. Deze link leidt je naar dat register:

<https://www.postvakh3.nl/archief/register-met-terugblikken-op-het-gedeelde-verleden/>

MIJN EIGEN BITTERZOETE OPBRENGST VAN DE JAREN ZESTIG heb ik in onze alumni-media nooit onder stoelen of banken gestoken. Ik bezong deze <blues> in ettelijke artikelen en beschreef ze dan gedetailleerd en openhartig. **Zo bracht ik ook op micro-niveau de zeer positieve en minder gewaardeerde opbrengst in beeld** van mijn afgeschermdde, maar leerzame en vormende leven tijdens de zestiger jaren in het Ludgerus Jongensinternaat. Ondanks mijn negatieve waardering van de IMPACT VAN BABYBOOMERS⁽⁴⁾ blijft overeind hetgeen ik schreef in de 34^e H3-editie voor het thema <De laatste stuiptrekkingen van het Ludgerusbolwerk>: Ik leefde toen letterlijk en figuurlijk <VIJF JAAR IN DE WOLKEN>.⁽⁵⁾ Ik zag en bezie mijn-jaren-zestig-in-Hilversum door een roze bril! **Ludgerus leerde me toen immers om op mijn eigen inzicht, gevoelens en vaardigheden te vertrouwen**. Daardoor kon ik levenslang openlijk en met veel plezier en vindingrijkheid op mijn eigen, homoseksuele, benen staan – vrijwel ongehinderd door de bekrompen vooroordelen en de vaak pijnlijke, minachtende beschimping en discriminatie die mij en mijn geliefde jarenlang ten deel vielen.

Ik zie verlangend uit naar nog meer opbrengsten in het Lentenummer van H3!

==0==

VERWIJZINGEN

1). Alleen van de Ludgerlichting 1962-1967 is bekend dat een groot percentage inderdaad <HOOGOPGELEID> is en/of hogere posities bekleedde. Je bereikt dat <PROFIEL VAN DE LUDGERJAARGANG 1962-1967> met deze link:

<https://www.postvakh3.nl/archief/series-van-gerard-kosse/profiel-van-de-ludgerjaargang-1962-1967/>

2). Hoe de ZEITGEIST in de jaren zestig ook binnen ons Jongensinternaat dramatisch veranderde (en waarom) wordt uiteengezet in de bijdrage <DE BELEGERING VAN HET LUDGERUSBASTION 1955-1972>. Met deze link kom je bij dat verhaal:

<https://www.postvakh3.nl/post/inleiding-op-het-thema-ludgerusbastion/>

3). KORTE LONTJES : HOE BABY BOOMERS DE ERGERNIS CULTUUR IN HET LEVEN RIEPEN.

<https://www.postvakh3.nl/post/korte-lontjes-deel-6-van-impact-in-cultuurveranderingen/>

4). MIJN NEGATIEVE OORDEEL OVER DE UITEINDELIJKE OPBRENGST VAN DE ZESTIGER JAREN betreft de MAATSCHAPPELIJKE NALATENSCHAP van onze Babyboomer-generatie-als-geheel. Je vindt deze omschreven in het bovengenoemde artikel <Korte Lontjes>

5). VIJF JAAR IN DE WOLKEN – je vindt deze jubelende themabijdrage als je klikt op deze link:

<https://www.postvakh3.nl/3d-flip-book/hilversum-3-nr-34/>

De schreeuw

Hans Wynants

De jaren 60, het decennium van de grote bevrijding, die jaren gingen aan het gezagsgetrouwe en door de kerken gedomineerde stadje Harderwijk, waar ik woonde, geheel voorbij. Ook in het strenge salesiaanse internaat in Rotterdam waar ik een jaar doorbracht, was van de veranderende tijdgeest nog niets te bespeuren. En zelfs op de Ludgeruskweekschool en internaat was de dominantie van rector en kerk nog maatgevend. Eigenlijk was er maar een plek in Nederland waar de veranderingen, die we nu de bevrijding van de jaren 60 noemen, bestond, en dat was Amsterdam. Daar woonde, werkte en speelde een ander soort jeugd dan in de rest van Nederland. Namen als Phil Bloom, Jasper Grootveld en Roel van Duijn, witte fietsen en het Lieverdje drongen via kranten en radio tot mij door en wakkerden het verlangen naar een vrijer bestaan

aan als dat van een brave onderwijzer die de kinderen van de tweede klas de liedjes en gebeden voor de eerste communie bijbracht. Toch door al die berichten drongen het bestaan van een andere wereld dan die van mij en door doordat ik zo nu en dan in Amsterdam kwam en een glimp van die wereld opving, groeide het verlangen om daar deel van uit te kunnen maken.

Zeker toen ik met een collega terug kwam van een cursus en terecht kwam in hevige rellen, waarbij stenen gooide jongelui het opnamen tegen motoragenten. De volgende dag stonden de kranten er vol van. En niet dat ik nu graag mij in het gewoel wilde mengen, maar ik wilde er wel graag bij zijn en er verslag van doen. En zo groeide het verlangen om deel uit te maken van de andere wereld dan die van de school.

Op maandag 15 september 1975 reed ik met mijn 2cv over de A1 richting Hilversum. Om 9 uur stopte ik op een parkeerplaats en realiseerde mij dat hier op dit moment een onverwachte wending in mijn leven plaats vond.

Al vele jaren had ik, de schoolmeester, leraar of docent pogingen gedaan om mijn ideaal te bereiken. En dat was voor mij niet een baan in het onderwijs, maar dat was een baan in film, tv of radio. Ik zag het in de bioscoop, ik zag het op de t.v. en ik hoorde het op de radio, maar het leek zo ver en onbereikbaar voor een simpele schoolmeester die uiteindelijk de onbereikbaarheid van dat ideaal leek in te zien en dus maar koos voor de zekerheid van een gedegen opleiding op de kweekschool met aan het eind daarvan een vaste baan en een vast salaris. De verworvenheden van de jaren60 bevrijding, vrijheid, losbandigheid, 'Umwertung aller Werte, leken na enkele keren er aan te mogen proeven, in het serieuze leven, aan deze jongen voorbij te moeten gaan. Nu is het werken bij radio, t.v. of film heel gewoon, maar in de jaren 70 nog niet. Ik ontken niet dat de toen nog bestaande kloof tussen 'de media' en de gewone wereld, mij bijna wanhopig stemde Het vooruitzicht om mijn leven te moeten slijten voor de klas, was niet wat ik me had voorgesteld.

Na het volgen van een aantal opleidingen en het schrijven van een groeiende stapel sollicitatiebrieven met steeds de uitkomst "Tot onze spijt moeten wij u meedelen", leek ik weg te zakken in een onontkoombare depressie. Niet dat het werk op de school me niet beviel. Ik kon goed opschieten met

de leerlingen en de collega's, maar steeds knaagde het verlangen aan mijn bestaan: ik wilde iets anders, ik wilde bij de media.

Op die maandag in 1975 om 9 uur realiseerde ik me dat op dat moment de schoolbel in de school in Amersfoort ging, de docenten hun sigaretten doofden, er mocht voor kort in de klas niet meer gerookt worden en dat mijn voormalige collega's de gang op sloften, op weg naar hun lokalen. En dat ik in mijn auto zat, voor het eerst op weg naar mijn nieuwe werkgever, de katholieke schoolradio als pedagogisch didactisch medewerker. Ik wist nauwelijks wat die functie inhield, maar ik dacht bij mijzelf 'wie binnen is, is binnen'. Wat ik daar ga doen, dat zie ik dan wel weer.

Mijn contacten met de media tot dat moment bestonden uit het feit dat ik een keer gebeld was door de portier van de AVRO, die me meldde dat een kennis van mij uit het buitenland die bij hem stond en aan hem gevraagd had mij te bellen of ik haar wilde ophalen. Een portier van het grote mediabastion, de AVRO belde mij.. Ik had wel wat sollicitatiebrieven naar die omroep gestuurd, maar daar nooit antwoord op gekregen. En nu belden ze mij zo maar. Dat had weliswaar niets met de programma's te maken, maar er was contact, men wist van mijn bestaan. Er was wel nog andere

contact, maar die bestond uit een man die werkte bij de schoolradio en die ik kende omdat ik vroeger op zijn kinderen paste. Maar die man reed zich dood voor ik kans zag om mijzelf via hem de omroep binnen te slijmen.

Toen, op 15 september 1975 om even over 9 gaf ik voor de verbaasde oren van de daar met mijn geparkeerde automobilisten een keiharde vreugdekreet. Op dat moment nam ik definitief afscheid van mijn loopbaan in het onderwijs en werd ik omroepmedewerker. Ik meende dat ik na mijn sollicitatie was aangenomen bij de schoolradio, omdat men veronderstelde dat ik als pedagogisch- didactisch medewerker die afdeling op een hoger plan zou kunnen brengen. Ik had kort daarvoor een boek geschreven over media in de school. En wat ik niet wist was dat het toenmalige hoofd schoolradio ook bezig was met zo'n boek. En het leek hem wel handig om iemand ik de buurt te hebben die hem wat dat betreft kon adviseren. Ik ben niet aangenomen omdat men in mij een goede radiomaker zag maar om heel andere redenen. Ik heb gewoon geluk gehad.

Het SYSTEEM

Rien Overvelde 1959 – 1964

Inleiding:

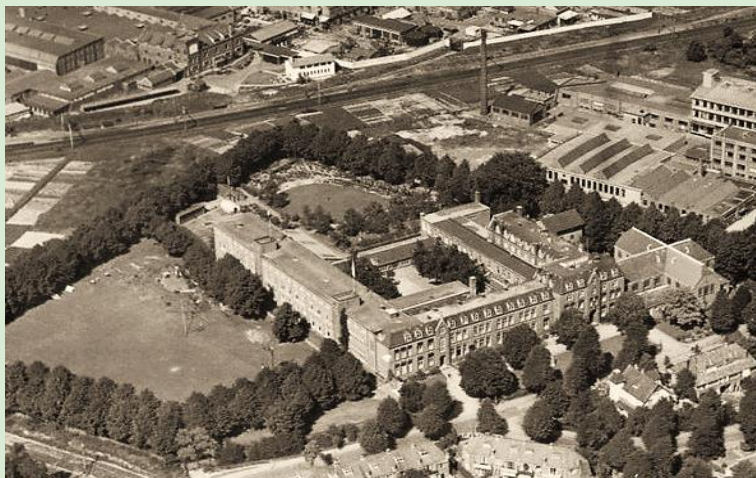
Als ik probeer te bedenken wat en wanneer er in leven is gebeurd dat een bepalend verloop in mijn leeftijd heeft gehad, dan denk ik dat het de periode 1959-1964 is geweest. Mijn "Hilversumse tijd". De gebeurtenissen uit die tijd hebben tot de dag van vandaag nog invloed op mijn welzijn. Elke keer dat ik weer aan die tijd denk om een artikel, een presentatie of zo te verzorgen, word ik weer geconfronteerd met voorwerpen, herinneringen en gevoelens uit die tijd. Sinds mijn vertrek van de St.-Ludgeruskweekschool heb ik veel gesprekken gevoerd met oud-schoolgenoten, enkele fraters en rectoren en lekenleraren. Uit al die informatie heb ik een beeld gevormd over het systeem waarin ik was beland. Het is dus geen oordeel of veroordeling maar ik heb geprobeerd een beeld te schetsen van het systeem van het bestaan van een kweekschool-internaat.

1959 Dit jaar ging de boeken in als een periode met een lange en warme zomer. Ik was geslaagd voor de Mulo en had met succes het tweedaagse toelatingsexamen van de St.-Ludgeruskweekschool overleefd.

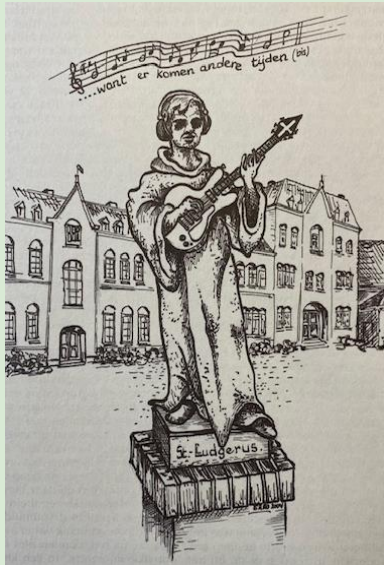
Er moesten boeken en andere spullen worden gekocht, ik kreeg een nieuwe fiets en ging voor het eerst naar Terschelling. Toen ik afscheid had genomen van mijn ouders en mijn vriendengroep en me had verzekerd van een correspondentievriendin die me op de hoogte zou houden van het reilen en zeilen in Deventer, stapte ik op mijn fiets om met een groepje Sallandse Ludgerianen na een paar uren flink doortrappen ons te melden aan de Oude Amersfoortseweg 79. Vanaf dat moment trad het systeem in werking. Je moest je melden en wachten bij de nieuwkomers tot we naar binnen werden geroepen. De fietsen moesten op nummer in de grote, houten stalling op slot worden gezet. Ik had nummer 121. Toen we door de klassenfrater, tevens prefect van de eerste leerkring, frater Polycarpus in de recreatiezaal van klas 1 aan elkaar werden voorgesteld, werden we verwelkomd met enkele leefregels voor de komende tijd. Overdag mochten wij niet op de slaapzaal komen en ook niet in één van de twee eetzaal. Ook de fraaie tuin was voor ons verboden terrein. Rond de school stond een muur en we werden niet geacht buiten de muren te komen.

Tot de eerste vakantie moesten de 1e jaars "beveiligd" worden tegen de "gevaarlijke" invloed van buiten! De dagindeling was duidelijk. Slapen moesten we op de slaapzaal. Daar stonden de metalen bedden, geflankeerd door een kleine kledingkast voor zo'n 40 personen. In twee hoeken was de slaapruimte van de twee opasfraters. De verplichte dagelijkse gang naar de kapel was afgeschaft, maar als je wilde,

moest je de schoenen voor de kast plaatsen. Op zondag was het verplicht de H. Mis en het Lof bij te wonen. Je had een vaste plaats in de kapel. Ook de eetzaal en de plek aan een tafel was vastgelegd. Het ontbijt was sober: brood, een stukje margarine en voor twee sneetjes was er beleg, kaas, boterhamworst en jam (?). De student uit de 4^e klas was de tafeloudste en moest voor de orde zorgen. De lessen waren op de eerste verdieping en door de enorme toestroom van medestudenten op de trappen werden de eerstejaars nog wel eens over het hoofd gezien. De plaatsen in de klas werden na een korte strijd door onszelf bepaald. Die golden voor alle lessen en ook voor de studie die 's middags na de lessen verplicht was. Tussen de middag was er een broodmaaltijd en direct na de laatste middagles was er het goûter. De resten brood mochten dan met een kop thee genuttigd worden. Na de verplichte studie volgde een uurtje "vrij" in de recreatiezaal en daarna was de warme maaltijd. Het eten werd opgediend en na afloop moesten we zelf afruimen en naar de spoelkeuken brengen. 's Avonds was soms TV kijken in de aula, soms was er een klassenavond van klas 2, 3, 4 of 5 en vooral in de eerste

week was er de ontgroening. Die eindigde altijd bewust in een opstandje en werd na enkele dagen door de directeur goedgepraat en we hoorden officieel tot de Ludgerianen. Het systeem voorzag op de zaterdagmiddag in een doucheceremonie. Wassen kon op de door-de-weekse dagen met koud water, maar op zaterdag was er warm water, een douchefrater en veel gezang tijdens de wasbeurt. De frater zorgde er wel voor dat je niet te lang onder de douche stond.

De eerste schoolweek maakte diepe indruk. Vaak onuitwisbaar. Een bijkomstig voordeel was dat de saamhorigheid enorm was toegenomen omdat iedereen in hetzelfde schuitje zat en wij moesten er samen uit zien te komen. Binnen de klas ontstonden al snel groepjes gelijkgezinden en die vormden de vriendschappen voor het leven. De regels werden duidelijker maar de zin ervan ontging het grootste deel van de nieuwelingen. Je mocht niet zwemmen in Loosdrecht, je mocht niet op de slaapzaal komen, je mocht niet wandelen in het centrum en als je persé buiten het schoolgebouw iets moest doen, dan moest je toestemming krijgen. Door al die, in mijn ogen, onzinnige regels kreeg ik een opstandig gevoel. Ik begreep wel dat er bepaalde huis- en schoolregels moesten zijn, maar regels die mijn vrijheid beperkten, accepteerde ik niet zomaar. Ik vond steun buiten de school doordat ik op gitaarles

mocht. Ook de sport (volleybal) en later de danslessen gaven mij de mogelijkheid de beklemmende sfeer van het internaat te ontvluchten. Toen we bij hoge uitzondering met ons bandje mochten optreden in Laren en Eemnes gaf ons dat het gevoel dat we onszelf konden zijn. De buitenschoolse mogelijkheden namen toe, bijvoorbeeld het zingen in de Verrijzeniskerkkoor en de optredens in de jeugdsoos. Vriend Johan noemde dat de mooiste periode in zijn leven. Voor het eerst kon ik zeggen dat ook ik met plezier op die vier jaren Ludgerus kan terugkijken. Het vijfde jaar stond op zichzelf en daarin gebeurde er zo veel negatieve dingen dat ik mezelf bijna dreigde kwijt te raken. Na het onderwijsdiploma in klas 4 hadden velen het trotse gevoel van onafhankelijkheid. Je kon zelfstandig zijn en voor iemand zorgen! In klas 5 “verdwenen” zo’n 12 klasgenoten omdat zij de studie zogenaamd niet aankonden of om een andere reden. Bij mij had in de Kerstvakantie een ongewenst kameronderzoek plaatsgevonden. Bij terugkomst op school ontdekte ik dat er iemand in mijn spullen had zitten neuzen. Ik stelde frater M. hiervan op de hoogte en met een rood hoofd vertelde hij dat hij ene Tom uit een lagere klas toestemming had gegeven mijn grammofoonplaatjes die bij mijn boeken en multobanden in de kast lagen, te mogen lenen voor een klassenuifje... Toen ik erachter kwam dat er in die klas geen “Tom” was, bereikte de dunne verstandhouding een dieptepunt. Ik werd niet van school gestuurd maar bij het eindexamen werd ik zo vernederd dat mijn vertrouwen in de mens ernstig was aangetast.

Gelukkig kan ik zeggen dat “Ludgerus” een positieve bijdrage heeft geleverd en dat “Hilversum” een onuitwisbare herinnering is gebleken. I will survive. Mijn lijfspreuk blijft van kracht: “Wie zichzelf kent, veroordeelt niemand” (BZN) .

Einde van het themadeel

‘Maar trekt eerst uit Uw opperst kleed,
want maagdenbloed dat spreidt zo breed’

Wie kent niet het werk van Roald Dahl. Zijn boeken (o.a. De GVR, Matilda, Sjakie en de chocoldefabriek) werden en worden door de jeugd verslonden. In zijn taal schiep hij een wereld waarvan die jeugd genoot. Die wereld sloot perfect aan bij hun eigen fantasiewereld. Opgevoed met de klassieke sprookjes zoals Hans en Grietje, Roodkapje en Assepoester werden die kinderen rondgeleid in een wereld vol spoken, griezelige beesten en monsters. Roald Dahl schets in zijn verhalen een wereld met echte mensen

die soms vreemde, nare trekjes hebben. Hij dikt dat soms een beetje aan.

In de laatste editie van één van de bekende boeken van Roald Dahl zijn wijzigingen aangebracht. Zijn taal is hier en daar gekuist. De scherpste randjes zijn weggeslepen.

De reacties op die ingreep zijn stormachtig. Vooral van de linkerkzijde is de verontwaardiging niet mals. Herman Pleij: 'De tekst is gereduceerd, tandeloos gemaakt, bijna gecastreerd.' Aleid Truijens in de Volkskrant: 'Het geestelijke eigendom van Roald Dahl is verkwanseld'. Marcel Peereboom Voller in de Telegraaf 'Het is censuur. Een blinddoek voor het geweten'. Onno Blom in *Khalid en Sophie*: 'Dahl heeft deze boeken geschreven als symfonieën. Als je daar een nootje uithaalt, is het vals'.

De Volkskrant columnist Loes Reijmer vindt dat de soep nooit zo heet is als ze wordt opgediend. Is het inschakelen van de zg. sensitivity reader een goede zaak of kunnen we dat persoon scharen onder het zogenaamde wokevolk?

Voor mijn scriptie over het Nederlands Volkslied heb ik midden jaren 60 een bezoek gebracht aan Jop Polmann in Amsterdam. Jop Polmann was een aimabel, diepgelovig volkslieddeskundige. Zijn naam is voorgoed verbonden met ‘Het Nederlands Volkslied’. Een bundel met 287 Nederlandse liederen en canons. Ik ben nog eens gaan bladeren in die bundel naar aanleiding van de commotie die is ontstaan over de aanpassingen in de nieuwste heruitgaven van enkele boeken van Roald Dahl. Even in de rol gekropen van zo’n sensitivityreader.

Naast alle liederen uit ‘Het Nederlands Volkslied’ heb ik ook de liedjes uit ‘Zing’, die andere toentertijd veel gebruikte muziekbundel onder de loep genomen. Nu kwam het zelden voor dat een pientere basisschoolleerling *tijdens* een muziekles de betekenis wilde weten van de tekst die werd aangeleerd.

Zou hij al bekend zijn geweest met het begrip ‘maagd’ uit het ‘Heer Halewijn’ lied? ‘*Eer dat zijn kleed getogen was, zijn hoofd lag voor zijn voeten ras*’. ‘*Zij nam het hoofd al bij het haar*’.

En waste het in een bronnen klaar. Daar werd gehouden een banket, Het hoofd werd op de tafel gezet'. Met zulke maagden zou een oorlog succesvol uitpakken.

In het lied 'Ain boer wol noar zien noaber tou' wil zijn wief met hom goan.

Die boer ziet dat niet zitten. 'Nee wief, die most toeze bliev'n. Most spinnen en naaien, dom dom dom dai.' Maar het wief, ook niet voor de poes, greep de bèrestok en sloug hom doe op zien kop. Feminisme avant la lettre.

Om nog maar te zwijgen van het type uit 'Wel Anne Marieke'. 'Wel Anne Marieke, hebt gij er geen lief?'. Ze had er wel zeven.

Als een moeke hoort dat er een vrijer aan de deur staat, wil moeke van alles van dat heerschap weten voordat ze hem binnen wil laten komen ('Vraag ais, wat hai drinken wil, ...Vraag ais wat hij eten wil,...Vraag ais woar hai slapen wil'). Maar zelfs onze ruimhartige Jop Polmann heeft bij de tekst van dit lied ingegrepen. Op die laatste vraag van de dochter roept het heerschap: 'Bie de jongste dochter,' In de bundel staan echter op de plek van 'jongste' negen puntjes.....

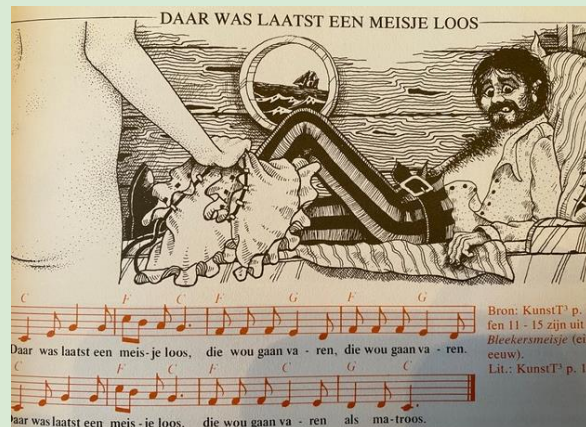
In de zeventiende eeuw waren er vrouwen die, verkleed als man, het beroep van een soldaat of matroos uitoefenden. In het lied 'Daar was laatst een meisje loos' had zo'n deerne kennelijk de zeilen niet stevig genoeg vastgemaakt. De versie in zowel 'Nederlands Volkslied' als 'Zing' gaat niet verder dan vijf coupletten. In 'Nederlandse volksliederen oud en nieuw' staat de complete versie van 15 coupletten. Als straf voor haar falen bij het vastmaken van de zeilen wordt ze vastgebonden aan de mast. 'Zij riep: 'Kapiteintje, sla mij niet, ik ben uw liefje, zoals gij ziet'. 'Zij moest toen komen in de kajuit, trekken matrozenkleren uit.'

In een variatie op dit lied door koor 'Caprice' levert het kajuitbezoek een schitterend matroosje op.

'Daar was laatst een meisje loos.' koor Caprice. Ook het 'wuf dat spon' lustte er wel pap van.

Derde couplet:

*Dat wuf had enen man,
's Zondags heet hij Pieter
en 's maandags heet hij Jan*

DAAR WAS LAATST EEN MEISJE LOOS

Bron: KunstT³ p. 1
fen 11 - 15 zijn uit /
Bleekersmeisje (twee
eeuw).
Lit.: KunstT³ p. 15

Daar was laatst een meis - je loos, die wou gaan va - ren, die wou gaan va - ren.
Daar was laatst een meis - je loos, die wou gaan va - ren als ma - troos.

https://www.youtube.com/watch?v=CGju2fqTB_c

Maar ook het refrein, dat ik met plezier heb voor-en meegezongen, had een aanstekelijke, raadselachtige inhoud.

Vi-ve la pe-per-bus-se,
vi - ve la spa
tra-la-la-la-la
Gize, gaze, gouze,
ron flon flou-ze
tra-de ra-de -ra!

Het zou me niet verbazen als de titel van het radioprogramma Ronflonfon (van Wim T. Schippers) is geïnspireerd op dit refrein.

's Zondags heet hij Pieter, 's Maandags heet hij Jan'. Die leerlingen hebben wellicht gedacht 'De man van dat wuf zal zeker Pieter-Jan hebben geheten.'

In het bekende lied 'Daar kwam ene boer van Zwitserland' vraagt die boer aan zijn vrouwke of zijn kedelijn (middeleeuws kledingstuk) hem goed staat. *'Die kedelijn staat jou niks goe : Kadee, kadolleke keda, Ge hebt een lijf gelijk een koe!'* Als die boer zijn beklag gaat doen bij het snijerke, moet die kleermaker bekennen dat hij de kedelijn heeft *'gesnejen in de maneschijn.'* Spontaan grijpt de boer zijn stok en *'waar hij sloeg kwam niet zo nauw'*. Dat was nog niet voldoende. *'Hij stak de boer met zijn naald in zijn broek!'*. Komt toch in de buurt van afranselen. Geen kind heeft me daar ooit een vraag over gesteld.

De rol van een sensitivity reader beviel me zo goed dat ik nog even enkele passages uit de bijbel wat nauwkeuriger heb bestudeerd. In de godsdienstlessen, die werden gegeven door de onderwijzer, kapelaan of pastoor, werden de hoogtepunten uit die bijbel voorgelezen of à l'improviste verteld. In de vierde klas van mijn Willibrordusschool in Hilversum werd op een keer in de Goede Week door een sympathieke, schuchtere kwekeling het lijdensverhaal uitgebeeld. Zelfs de leerkracht liet even zijn correctiewerk met rust en volgde met open mond de sterfscène. Dat die kwekeling na bijna een halve minuut weer bij kennis scheen te komen, had ik niet verwacht. Ton Lutz (van vergelijkbaar niveau als Pierre Bokma) zou het niet beter hebben gespeeld.

Ik heb op internet gesnuffeld in een paar kinderbijbels. Veel verschil met de bijbelverhalen uit mijn eigen jeugd heb ik niet kunnen ontdekken. Men moet over bijzondere exegetische kwaliteiten beschikken om sommige passages zo te duiden dat alle vraagtekens verdwijnen. Slechts één voorbeeld. Kaïn en Abel. Genesis 4.

Adam en Eva hadden twee zonen: Kaïn en Abel. Abel werd schaapherder en Kaïn landbouwer. Op de akkers van Kaïn groeide veel graan. Daarvan bracht hij God een dankoffer. Abel offerde één van zijn lammeren. Het offer van Abel behaagde God; op dat van Kaïn sloeg hij geen acht.

Daarom werd Kaïn kwaad en woedend. God waarschuwde hem: 'Waarom ben je zo woedend? Waarom staat je gezicht zo grimmig. Als je goed handelt, kun je iedereen recht in de ogen kijken. Als je verkeerd handelt, ligt de zonde op de loer. Maar jij kunt de zonde overwinnen.'

Toen zei Kaïn tegen zijn broer: 'Laten we gaan wandelen in het veld.' Maar toen zij in het veld waren, sloeg Kaïn zijn broer dood.

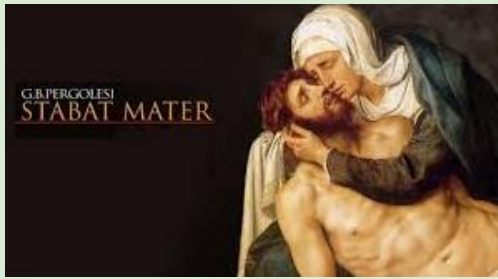
Nu vroeg God aan Kaïn: 'Waar is je broer Abel?' Kaïn antwoordde: 'Dat weet ik niet. Moet ik soms op mijn broer passen?' Toen zei God tot hem: 'Wat heb je gedaan? Het bloed van je broer drong in de akkergrond. Je kunt niet langer landbouwer blijven, want het land zal je geen vruchten meer opleveren. Je zult geen thuis meer hebben. Rusteloos zul je van de ene streek naar de andere zwerven.'

Toen klaagde Kaïn: 'Mijn straf is zwaar. U verjaagt mij van de landbouwgrond en uit uw nabijheid. U maakt mij tot een vluchteling zonder vaderland. Iedereen kan mij doodslaan.'

Maar God bracht op het voorhoofd van Kaïn een teken aan om hem te beschermen.

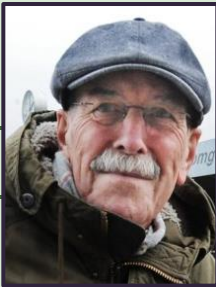
(Genesis.4,1-15)

Voor degenen, die toch nog wat voorbeelden van bijbels denken tot zich willen nemen een paar suggesties: Leviticus 25, Exodus 21, Lukas 12:47-48, Exodus 21:6.

Het is een geruststellende gedachte dat het aantal be-
minde gelovigen al jaren gestaag terugloopt. We zijn
op weg naar Pasen. Vooral de commercie heeft het
weer gemunt op Bach. Het dolorosa neemt steeds
meer plek in. Pergolesi wist met dat gevoel wel raad.
<https://www.youtube.com/watch?v=h9ZET0kU9qs>
toegift: Yvonne Elliman- I don't know how to love
Him- You Tube

Waalre, maart 2023.

Poëzie van HERMAN VERWEIJ

lichting (*61/*66)

Breiwerkje

Ik heb geen foto's nodig om het beeld van mijn moeder scherp te krijgen. Ze is nu 35 jaar dood. Ik zie haar vooral in de periode dat ze de veertig gepasseerd was. Vroeg grijs en al spoedig verkleurde het tot oogstrelend wit. Met een permanentje een knappe vrouw en altijd met smaak gekleed. Breipennen tikken de tijd weg. De zwartwit tv kijkt de kamer in. Buiten raast de noorderwind. Nog drie dagen stevige vorst en dan zou het zo maar kunnen gebeuren: de Elfstedentocht. Een begrip, want het wordt zelfs met een hoofdletter geschreven. In de kamer is het behaaglijk. De kinderen, zes op een rij - de zevende is uit huis geplaatst en bezoekt het seminarie - zien twee mensen dansen op het ijs, terwijl er opzweepende muziek uit de speaker knalt. Ondertussen breit moeder door. Ze verstaat de kunst om twee dingen tegelijk te doen. Een truitje, vestje of sokken breien. Insteken, omslaan, af laten glijden en dat nu in hetzelfde

tempo waarin het danspaar over het ijs zwiert. Ze oogt een beetje gespannen. Dadelijk zal haar Sjoukje de ijsvloer betreden. Voor een kür die haar wereldkampioen kan maken.

Het moment is aangebroken. Sjoukje schaatst naar het midden van de ijsvlakte, buigt voor het publiek en zwaait ingehouden als haar naam uit de luidspreker klinkt. Mijn moeder verzucht: 'Als ze maar niet valt.' Ik had zo'n moeder die de bui al zag hangen terwijl de zon nog uitbundig scheen. Beren op de weg zien, noemen ze dit tegenwoordig. De muziek zet in. De eerste sprongen ogen zelfverze-

kerd. De breipennen tikken nu onregelmatig...

De vriendin van mijn moeder

Op de tafel ligt
een rugpand en zes
glimmende knopen
voor dicht en open.
Het voorpand verschijnt
onder het tikken
van elkaar likkende pennen
die uit beide oksels steken.

Ze kijkt naar de tv.
Op het vloerkleed beweegt
een harige bol als een opgewonden
cavia. Ze leeft mee met haar Sjoukje
terwijl het breiwerkje groeit.

In zwartwit de aanloop
naar een serie sprongen.
Er vallen twee steken.
Onder de druk van een dubbele axel
is haar heldin ook bezweken.

Herman Verweij

Oude stripverhaaltjes uit de Katholieke Illustratie van voor 1940

Jan Verheijen

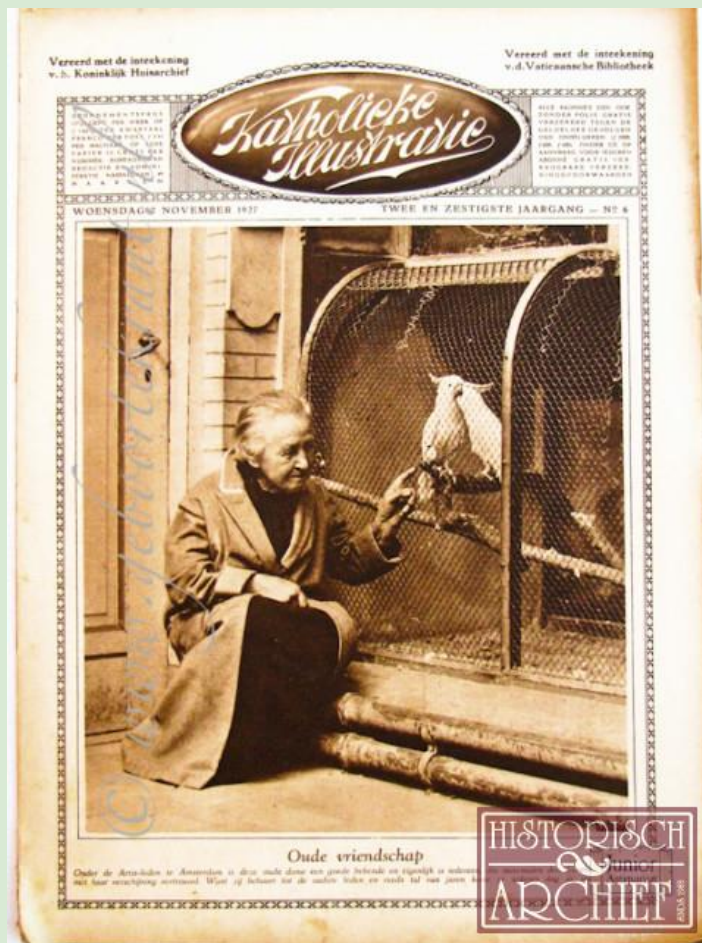
In de jaren dat ik een tijdschrift maakte in het Achterhoeks dialect van mijn geboortestreek, met de titel 'd'Eigenspraak' – alle afleveringen daarvan zijn te vinden op janmac.nl – mocht ik graag reclame-uitingen uit oude vooroorlogse Katholieke Illustraties gebruiken om daar weer iets heel nieuws van te maken.

Reclameboys van toen hadden bedacht dat korte stripverhaaltjes een prima middel waren om de lezers, maar vooral lezeressen te overtuigen van de voordelen van hun product.

Met de ogen van nu bekeken, zijn die advertenties tenenkrommend seksebepalend en het leek erop of vrouwen uitsluitend mooi dienden te zijn en alleen gericht op het geluk dat hen ten deel zou vallen als ze eenmaal getrouwd waren. Niet voor niets betroffen de onderwerpen huidverzorging en de kansen die je krijgt als je over een stralend gebit beschikte. Verder waren

de onderwerpen van de verhaaltjes vooral gericht op wasmiddelen en voor mannen schriftelijke cursussen en sigaren. Hoe erg wil je het hebben?

De simpele verhaaltjes waren eenvoudig in te kleuren en om te zetten naar zo mogelijk nog ergere voorbeelden van anti-emancipatorische vooroordelen.

In deze H3 twee bewerkte strips. (Pag. 40/41) Bij een ervan maakte ik gebruik van twee advertenties voor Vinolia Vanishing Cream, 'onovertroffen in combinatie met de nieuwe Vinolia Cold Cream.' Achteraf blijkt dat ik me een hoop moeite had kunnen besparen door online op Vinolia Vanishing Cream te googelen. Dan had ik niet uren in die oude – gelukkig gebundelde – nummers hoeven bladeren.

Mijn originelen vind je op:

https://www.janmac.nl/katholieke/af_luisteren.jpg

en :

<https://www.janmac.nl/katholieke/lotteri-j-origineel.jpg>

STRIKKEN

JAN VERHEIJEN

LOTERIJ

JAN VERHEIJEN

MOET JE NU TOCH EENS KIJKEN: EEN E-MAILTJE DAT WIJ 3 MILJOEN EURO HEBBEN GEWONNEN IN DE LOTERIJ. EN IK WIST NIET EENS DAT WE EEN LOT HADDEN.

EEN NIEUWE HOED EN EEN MOOIE BIKINI HEB IK INTUSSEN OOK WEL WEER NODIG.

MIJN OVERHEMD IS TOTAAL VERSLETEN. BRENG JE MIJ GELIJK OOK EEN NIEUW MEE?

KUNNEN WE MOOI EEN WEEKJE NAAR ZEE!

EN IK ZEG GELIJK DAT IDIOTE BAANTJE BI-J HILVERSUM DRIE OP.

IK HEB AL EEN HEEL GOED HOTEL BESPROKEN.

EN FRITSJE KRIJGT EEN MOOI STRANDHOEDJE EN LEKKERE SNOEPJES!

DOE ONS MAAR DRIE KAARTJES EERSTE KLAS. KOMEN WIJ OOK GEEN BEKENDEN TEGEN.

EN DE VOORZITTER VAN H3 HEB IK IN EEN MAILTJE EVEN GOED DE WAARHEID GEZEGD!!!

HEEFT ME JARENLANG ONDERBETAALD! ZE KUNNEN ME DAAR ALLEMAAL DE KONT KUSSEN!

DAAR VLIJGT HET NIEUWE HOEDJE VAN FRITSJE UIT HET RAAM... WI-J KOPEN JE MORGEN WEL EEN NIEUW. MAAKT ONS NU TOCH NIET UIT!

IN HET HOTEL:

IK HEB DE VOORZITTER VAN HILVERSUM DRIE AAN DE MAIL. DIE WIL WETEN OF IK WEL 'S VAN SPAM OF ZO HEB GEHOORD...

Beste Harrie

Goedemiddag Harrie,

Ik lees af en toe nog de mail van mijn vader en zie nog geregeld mail van de 'ludgerleden'.

Ik vrees dat jullie niet hebben vernomen dat mijn vader vorig jaar is overleden (17 augustus 2022). Volgens mij vond mijn vader het altijd leuk om nog bij en van jullie te horen.

Zou jij kunnen regelen dat mijn vader uit jullie mailbestand gehaald kan worden?

Alvast dank en veel succes/plezier nog met de Ludgerianen.

Met vriendelijke groet

Wendy Blaauwgeers

Beste Harrie,

Zou je mij van de verzendlijst willen halen? De Hilversum 3 nummer 45 van december 2022 heb ik nog in goede orde ontvangen, maar tegen de tijd, dat nummer 46 uitkomt, heb ik mijn e-mailadres opgezegd en heeft mijn huisarts mij euthanasie verleend.

Hilversum 3 heb ik altijd met belangstelling gelezen en ik bewonder de wijze waarop jij de Ludgerus gemeenschap bij de les hield,

Jacques Rengerink (64-69)

Pijnlijk

*'Ik heb niet lang meer
Schrap me maar van de lijst'
Dat bericht deed me zeer
Omdat het naar me wijst*

*Zijn e-mail opgezegd
Zijn rouwkaart gemaakt
Bijltje erbij neergelegd
Het leven gestaakt*

*Kanker als sloper
Van een zinnig bestaan
Over een rode looper
Naar Euthanasia gegaan*

*Een land heel ver weg
Nog buiten het heelal
Door een gat in de heg
In een loodzware val*

*Zijn pijn vreet aan me
Eist me helemaal op
Verward staan dan ook
Mijn gedachten op zijn kop*

Frits Le Roux

Beste Harrie,

Een korte reactie op de enquête die ik laatst heb ingevuld. Op alle onderdelen heb ik laag ingezet. Dat heeft niet met jou te maken, de grote kartrekker die jarenlang H3 met verve in het zadel hield. Vooral met mij. Mijn interesses, mijn positie in de Ludgerus periode als extern student.

Voor mij was H3 een manier om mijn werk te verspreiden. Ook als dichter wil je ten slotte gelezen worden. (Al heb ik nauwelijks respons gekregen op mijn bijdragen) Ik moet bekennen dat ik al die tijd een slecht lezer ben geweest. De bijdragen van Jos Bus, Hans de Winther en het woordje vooraf van de hoofdredacteur. Daar bleef het meestal bij. Laatst, dat stuk van Gijs over Fons Amsing, dat had ook mijn belangstelling.

Voor mij heeft H3 in de toekomst, na jou als hoofdredacteur, niet zoveel meer toe te voegen. Ik weet niet hoe anderen erover denken. We komen elkaar nog tegen zolang jij H3 bestuurt als de grote roerganger.

Ik wens je veel succes met je laatste activiteiten.

Hartelijke groet, Herman Verweij

Beste Herman,

Ik vind het natuurlijk prettig dat je mijn aandeel in de instandhouding van H3 zo hoog acht, maar daarmee doe je beslist veel anderen te kort. Dankzij al die medewerkers en inzenders is de H3 geworden wat het nu is. Iedereen heeft natuurlijk zijn eigen interesses en ik begrijp dat daar je grootste belangstelling ligt. Daarom proberen we ook een veelheid van soorten bijdragen en onderwerpen te realiseren. Wat me dan een tikkeltje van je tegenvalt is dat je hoofdzakelijk inzendingen leest van je eigen jaargroep. Daardoor mis je veel interessants uit de andere lichten. We hebben ons als redactie juist ten doel gesteld de groep van oud-Ludgerianen zo groot mogelijk te maken en hun een breed podium te bieden om zich te presenteren. Zelf ben ik uitermate geïnteresseerd in wat andere jaargangen te bieden hebben. Tja, en dat valt dan soms tegen, maar vaker is het uitermate verrassend.

Ik hoop dan ook dat H3 blijft voortbestaan, maar ook als dat niet het geval is, hebben we een aantal jaren onze doelstelling zeker bereikt. En daar heb jij beslist ook een belangrijk aandeel in geleverd! Ik hoop dan ook dat we daarop mogen blijven rekenen.

Hartelijke groet,
Harrie

Beste Harrie, Frits en Ton *(mail van Herman Jansen aan de andere redactieleden)*

Al eerder schreef ik dat thema's ontleend aan ons (internaat)leven mij al geruime tijd nog maar weinig konden bekoren. Ik hoopte dat ik mijzelf met meer welgevalligheid overwegingen over mijn/onze boomer-identiteit zou kunnen laten welgevallen. Dat lukte aardig, maar niet voldoende.

Noblesse oblige, dus liet ik mijn gedachten dwalen over zaken die mij dagelijks bezighouden. En saai als het is, dat zijn de zorgen van deze tijd met als uitblinker de oorlog in de Oekraïne. Schrijven over die oorlog? Een hele enkele keer had ik het vermoeden van een idee van welk aspect ik zou kunnen aansnijden. Maar de volgende dag was de werkelijkheid alweer compleet veranderd en verdampten mijn gedachten erover om plaats te maken voor nieuwe vragen. Kortom, een onderwerp, te hoog gegrepen voor een amateur. Als bewijs hier een gedachte waar ik mee speelde: laat Duitsland de miljarden die ze gaan uitgeven aan oorlogstuig tegen Rusland in de Oekraïne in contanten uitdelen aan de bewoners van Leningrad wat in de WO2 twee en een half jaar lang door hen is belegerd en uitgehongerd., iets wat gegrift staat in het geheugen van Poetin die er is geboren en het kent uit de eerste hand. Maar dan staat het nieuws weer bol van grootheidsgedachten en nationalisme en van valse beschuldigingen en verdraaiing van feiten wat nergens aanhaakt aan mijn hersenkronkels. Jullie begrijpen het al, daarover schrijven wordt een heilloze onderneming.

Hoi Herman, Frits en Harrie,

De oorlog in Oekraïne heeft ook mijn zorgen en heb ik al eens in een eerder artikel verwoord. Maar Herman, ik was nogal verbaasd toen ik het volgende las:

"....Als bewijs hier een gedachte waar ik mee speelde: laat Duitsland de miljarden die ze gaan uitgeven aan oorlogstuig tegen Rusland in de Oekraïne in contanten uitdelen aan de bewoners van Leningrad wat in de WO2 twee en een half jaar lang door hen is belegerd en uitgehongerd...."

Ik kan dit niet helemaal plaatsen, of moet ik zeggen "helemaal niet".

Zeker niet als je weet dat Oekraïne in de jaren dertig door de Russen (lees Stalin) geleden heeft onder een hongersnood die naar schatting aan 3,5 – 7 miljoen mensen het leven heeft gekost. En naar mijn bescheiden mening verdienen de Oekraïners nu de steun in hun strijd tegen de Russen en voor het behoud van hun hun eigen land boven een vergoeding aan de slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog. De huidige strijd lijkt mij urgenter.

Ton

Beste Harrie, Ton en Herman,

Spelen met gedachten, soms met de meest vreemde, dat overkomt me regelmatig. Vreemde gedachtestromen neem ik altijd serieus, maar ik hoeft er niet altijd wat mee te doen. Die gedachte van Herman (overigens prachtig geformuleerd) laat ik voorlopig dus even liggen. Daarbij heeft Ton er al zijn zegje over gedaan, en zo belangrijk en 'ver weg' was die gedachte nou ook weer niet. Het moet uit een pacifistisch hart zijn voortgekomen. Dus toch nog wat over gezegd.

Frits

Beste Ton, en Frits en Harrie ook,

Ton, dankjewel dat je de moeite hebt genomen om aandacht te besteden aan hersenspinsels die wellicht het daglicht niet kunnen verdragen. Toch had ik ze afgestoft om als bewijs te dienen dat ik wel tijd en moeite wilde investeren in een bijdrage aan de nieuwe H3 maar er domweg niet in slaagde een coherent verhaal op papier te krijgen. De oorlog in de Oekraïne maakte een kans maar, wat ik zei: een onderwerp te hoog gegrepen voor een amateur, met als bewijs daarvan weer, mijn suggestie aan Duitsland.

Maar nu we er toch aan zijn begonnen kunnen we net zo goed doorgaan met losse flodders, proefballonnen en luchtkastelen. Bibliotheken zijn ermee volgeschreven dus we bevinden ons al gauw op vertrouwd terrein.

Er is hier sprake van een conflict en zoals alle conflicten tussen partijen zie je ook hier dat de protagonist hun gedrag rechtvaardigen door te wijzen op de slechtheid van de tegenpartij. Die moet worden afgestraft, verslagen, onderworpen, vernietigd minimaal vanwege het leed wat ze hebben berokkend. De rechtvaardiging van eigen oorlogsgeweld ligt in het gedrag van de ander. Gedurende enige tijd wijst de een nog naar de ander met de beschuldiging: "Jij begon" maar de wonden, wederzijds toegebracht nemen de bewijslast van het eigen gelijk al snel over. Wie er begon is irrelevant geworden. De klap die wordt uitgedeeld is het antwoord op de dreun die je zonet hebt moeten incasseren net zolang tot de vijand is verslagen.

En zo is het ook nu, Alle geïnterviewden, alle sprekers op congressen, alle toespraken van leiders gaan over meer wapens, meer sancties, meer oorlog. Want Wraak, Straf, Gerechtigheid, Bevrijding! En ieder betreedt het slagveld en niemand heeft het over vrede.

Maar wat nu als je oorzaak en gevolg omdraait? Als je vijand zijn gedrag niet meer kan rechtvaardigen door te wijzen naar jou als protagonist. Zou die niet een moment aarzelen? Zou die niet merken dat zijn slag er een in het luchtledige is?

En dan stel ik voor dat Duitsland aan alle bewoners van St Petersburg een herstelbetaling doet. Niet om achter de feiten aan te lopen maar als een argument binnen de **huidige** strijd.

Om Rusland aan de tafel te nodigen. Om hen het argument van Neo Nazi's uit handen te slaan. Om een gesprek aan te gaan van hoe nu verder met Europa? De broedervolkeren van Rusland en Oekraïne uit te nodigen tot samenwerking (voor mijn part tegen de Chinezen). Na het vallen van de muur was Poetin in verre mate bereid tot samenwerking met het Westen maar werd hooghartig ter zijde geschoven. Dat was een historische fout. (Hier liggen aanknopingspunten voor het kritisch onderzoeken van de vraag "wie er begon").

Dit is een theoretisch verhaal en doet op geen enkele manier recht aan de impact van historische gebeurtenissen en persoonlijke rancunes. De standpunten zijn meer en meer verhard, de aangerichte schade in humaan en cultureel opzicht is hartverscheurend en persoonlijke ambities en verwachtingen kunnen iedere redelijkheid overschaduwen. Maar wetmatigheden werken ook onder moeilijke omstandigheden. Een enkele hapering in de veronderstelde wetmatigheid van oorzaak en gevolg kan een keerpunt vormen. Een eerste gesprek is er een en is een begin. En dat bedoelde ik.

Maar misschien wordt de grootste winst behaald doordat een poging wordt ondernomen om de bodem weg te slaan onder de retoriek waarmee Putin de Russen gevangen houdt. Dat kan zijn positie aan het wankelen brengen en het begin betekenen van het einde van de oorlog. In de ideale wereld, dat dan weer wel. Misschien heb ik een volgende keer meer inspiratie.

Herman

Herman, Frits en Harrie,

Herman, ik was aangenaam verrast door jouw uitgebreide reactie op mijn schrijven. Het is in ieder geval, vind ik, coherenter dan de mail van woensdag 15-3-2023; 23.02 uur.
Graag wil ik met, jouw welbevinden, nog even reageren op laatste mail.

Laat ik beginnen bij het eind van je betoog waarin je zegt dat het *een historische fout* was dat wij, het westen, niet de samenwerking met Rusland (Gorbatsjov en Jeltsin) hebben gezocht na de val van de muur. Ik kan dit volledig onderschrijven. Amerika heeft dit soort fouten wel vaker gemaakt. Veel ellende had misschien voorkomen kunnen worden als wij destijds de samenwerking wel uitdrukkelijk hadden gezocht.

Wel dient opgemerkt te worden dat Poetin pas in 1999 president werd van de Russische Federatie en als zodanig niet betrokken was bij onderhandelingen na de val van de muur.

Als je stelt dat je de *broedervolkeren* (?) van Oekraïne en Rusland bij elkaar wilt brengen – “voor mijn part *tegen de Chinezen*” – schep je een gemeenschappelijke vijand, wat weer voor nieuwe problemen zou kunnen zorgen.

Ik ben het wel met je eens dat een escalatie een reëel gevaar is voor de wereldvrede en dat vredesbesprekingen, hoe dan ook, een keer plaats zullen moeten vinden.

Maar de reden om Rusland *aan tafel uit te nodigen om een gesprek aan te gaan* middels herstelbetalingen aan Leningrad (je spreekt in je antwoord van St. Petersburg) voert mij veel te ver. Zeker als je weet dat Duitsland na de Tweede Wereldoorlog 132 miljard (!) goudmark heeft moeten betalen aan herstelbetalingen.

Blijft overeind dat jouw betoog: dat we niet eeuwig door kunnen gaan met elkaar de schuld te geven, stevig overeind blijft en dat we er alles aan moeten doen om uit deze impasse te komen.

Even los van bovenstaand betoog, waarin ik altijd dreig te verzanden in een soort formeel, bijna ambtelijk taalgebruik, wil ik gewoon zeggen dat ik het hartstikke tof vind dat dat je doorgaat als redactielid.

Groet,
Ton

door **Frits Le Roux** (62-67)

Vooraf:

Gerald B. Janszoon was na zijn ontslag in de problemen gekomen. Zijn vroegere vriend Markus, die hem voor bezinning op zijn huwelijk naar de Reijgershof had gelokt, was zwaargewond in coma geraakt. Gerald, wiens vingerafdrukken op het corpus delict werden aangetroffen, werd ervan verdacht Markus de fatale klap te hebben uitgedeeld. Hij werd in hechtenis genomen en daarbij ook nog eens aangeklaagd wegens drugshandel. De advocaat van Gerald twijfelde aan de rechtsgang. Dat mede, omdat de officier van justitie het delict koppelde aan de 'Kill de kerstman' kwestie. Ook kreeg hij door, nadat Gerald's vrouw Ingrid had beweerd dat haar man aan fantasme leed, dat hij bij de verdediging van zijn cliënt niet op diens getuigenissen kon vertrouwen. Toen vervolgens privédetective Douglas ontdekte dat de dochter van Markus, Bregje, haar vader ooit wegens seksueel misbruik aangaf, moest de advocaat de zaak met heel andere ogen gaan bekijken. Bregje had een motief en kon ook de dader zijn. De nieuwe ontwikkelingen dwongen hem tot verder onderzoek. Hij wilde de dochter spreken en belde haar om met haar tot een afspraak te komen.

Aflevering 10

“Met Bregje de Wit!”

Ze klonk zakelijk, bijna ontoegankelijk. Maar toch stemde ze er mee in naar me te luisteren en mijn vragen te beantwoorden. Ja, ze was die bewuste avond op de Reijgershof aanwezig geweest, en natuurlijk zou ze haar medewerking verlenen om te achterhalen wat daar met haar vader gebeurd was. Dat de rechercheurs haar niet hadden ondervraagd, had ze niet vreemd gevonden. De dader was immers al gearresteerd! Op mijn vraag ‘of ze er niet van opkeek dat de verdachte haar vroegere ondergeschikte Janszoon was’, antwoordde ze met: ‘nee, niet direct.’ Ze had Gerald Janszoon altijd al een onvoorspelbaar mens gevonden. Ook had hij zich op zijn werk de laatste tijd nogal vreemd en excentriek gedragen. Of ik niet van de ‘Kill de kerstman actie’ had gehoord! Dat had ik, maar dat vertelde ik niet. Ik wilde van haar over het gedrag van mijn cliënt wel meer horen en vroeg om een afspraak. Die willigde ze meteen in. We zouden elkaar aan het eind van de dag treffen in ‘Het Verre Oosten’: het pand van Markus waar de vrouw van Gerald een theesalon runde. Het verraste me dat ze niet direct een opmerking maakte over mijn keuze voor die locatie. Wist ze niet dat haar vader het pand in eigendom had en dat hij met Ingrid, de uitbaatster van de salon, een goede relatie onderhield? Of wilde ze niet dat ik dat van haar te horen kreeg?

Gerald had weleens over haar gesproken. Van hem wist ik dat ze accountant bij de firma was en met harde hand haar financiële beleid uitvoerde. Ik had haar nooit ontmoet. Toch zag ik haar voor me. Ik voelde haar strenge blik op mij gericht: indringend en door een grote bril waarvan de brede hengsels onder kortgeknipt haar op haar oren rustten. Ze was niet groot,

vermoedde ik, en het ontbrak haar aan zachte vrouwelijke vormen. Ik kreeg een duidelijk beeld van haar; zo moest ze eruitzien.

Het overkomt me vaker dat mijn verbeelding, op zoek naar het onbekende, me bij de hand neemt. Vaak brengt dat me ook ergens. Voor een strafrechtadvocaat is het ook van belang over een goed voorstellingsvermogen te beschikken. Hij moet zich verschillende scenario's voor de geest kunnen halen. Dat gaat mij normaal gesproken goed af, te gemakkelijk soms. Dan zie ik de situaties zoals ze zich voor kunnen doen en krijg daar altijd bewegende beelden bij. Dat verschijnsel, dat deel uitmaakt van mijn inlevingsvermogen, hebben we in onze maatschappij vaak doorgesproken. Hoever kun je je laten leiden door wat je denkt te zien zonder de ratio daarbij uit het oog te verliezen. Daar heb ik het soms moeilijk mee, ook nu weer. Soms denk ik dan dat ik schrijver had moeten worden en geen strafrechtadvocaat. Dan verlang ik naar de wondere wereld van ideeën en fantasieën waar ik alleenheerser ben en waar ik me kan verliezen in woordenstromen. Dat verlangen verschuif ik dan naar de late avond als ik mijn juridische dossiers heb opgeborgen en me af en toe bezighoudt met het schrijven van korte verhalen. Dat kan overdag niet. Bij de zaak van G. B. Janszoon mag ik me niet laten leiden door fantasievolle aannames. Dat is me helaas in het begin van deze zaak al overkomen; ik ging mee in veronderstellingen die onjuist bleken te zijn. Ik ga ervoor zorgen dat me dat niet nog eens gebeurt.

Na dit genoteerd te hebben lukte het me weer om me op de dagelijkse gang van zaken te concentreren. Ik belde het bureau van de officier van justitie en vroeg hoe het stond met de afhandeling van het strafdossier. Was het heronderzoek van de vingerafdrukken al afgerond en hadden ze de telefoondata van de betrokkenen al op elkaar kunnen afstemmen? Als dat het geval was, zou ik weten of Gerald had gelogen. Wanneer kreeg ik eindelijk het dossier toegestuurd, vroeg ik.

Ik moest geduld hebben, de zaak lag ingewikkelder dan ze dachten. Er waren nieuwe feiten opgedoken. Volgden ze toch nog een nieuw spoor? Daarop kreeg ik geen antwoord en dat gaf me de indruk dat justitie me aan het lijntje hield. Ik moest het zelf zien uit te vinden, een andere weg was er niet.

En daar had je het weer, soms denk ik dat het toeval niet bestaat. Douglas kwam zonder kloppen mijn kantoor binnen en liet zich, met 'hoe gaat het met de raadsman', opzichtig in een van mijn bezoekers fauteuils zakken. Aan zijn gezicht was te zien dat hij nieuws had.

"Markus is uit zijn coma ontwaakt!"

Nog steeds moest ik wennen aan de triomfantelijke blik waarmee hij soms zijn berichtgeving ondersteunde. Wat hij meedeelde, leek daarbij weinig directe gevolgen te hebben. Markus was dan wel uit zijn coma ontwaakt, maar praten kon hij nog niet. Douglas kreeg in het ziekenhuis te horen dat door de klap hersenschade was ontstaan die tot een verlamming had geleid. Het spraakvermogen was aangetast, en er zou tijd overheen gaan voordat het slachtoffer weer kon praten. Of het ook helemaal goed zou komen, konden ze niet zeggen.

"Dat was het," vroeg ik enigszins geërgerd. "Dat had je me ook wel kunnen appen!"

Stoïcijns keek Douglas vanuit zijn luie zit naar me op. Hij had nog meer, begreep ik uit zijn luie houding. Om schrijfgerei bij de hand te hebben ging ik achter mijn bureau zitten.

"De bond van cannabis detaillisten houdt kantoor op de verdieping boven de theesalon."

Weer verscheen die triomfantelijke blik van hem, maar hij ging meteen door:

"Vast staat dat vele uitbaters van Amsterdamse coffeeshops daar regelmatig vergaderen. Markus de Wit heeft zelf ook een kantoor in dat pand. Je mag aannemen dat De Wit nauwe

banden met de leden van die bond onderhoudt. Hij is ook nog eigenaar van het pand naast de theesalon, waarin een spiritueel centrum is gevestigd waar hij als workshopleider aan is verbonden. De Wit heeft in beide panden veel geïnvesteerd. Hij zit kennelijk goed in de slappe was. Ik heb nog niet kunnen achterhalen waar dat vele geld vandaan komt. Beide panden worden momenteel door rechercheurs in de gaten gehouden. Ze hebben daar kennelijk wat te zoeken!”

Natuurlijk was het belangrijk wat Douglas te weten was gekomen en het leidde bij mij ook tot nieuwe veronderstellingen. Het slachtoffer was niet alleen maar uit wetenschappelijk oogpunt geïnteresseerd in marihuana-gebruik, maar had misschien ook financiële interesses. Als hij bij drugshandel betrokken was, kon de persoon die hem belaagd had ook uit dat milieu afkomstig zijn. Misschien zat het OM al wel op dat spoor en wilden ze mij dat nog niet laten weten. Wat Douglas meldde, betekende echter nog niet dat de verdenking van drugshandel op mijn cliënt van de baan was. Mijn cliënt en ook zijn vrouw Ingrid konden nog steeds als handlangers bij die handel betrokken zijn. Douglas wist me daarbij te vertellen zij er zeer warmpjes bij zaten. Daarna beschreef hij me wat zijn onderzoek bij de Reijgershof had opgeleverd. Bij het tuinhuisje had hij geen sporen van de dochter gevonden. Die waren allemaal vertrapt door die klabakken van rechercheurs! “Je kon je aardappels er wel poten!” Geen goed woord had hij over voor zijn vroegere collega’s. En ook niet voor de eigenaresse van de Reijgershof die hij een paar vragen wilde stellen. Op zijn vraag of Markus daar ook workshops had gegeven over marihuana-gebruik, had ze geagiteerd gereageerd met: ‘wat hebben jullie toch tegen marihuana-gebruikers?’ Veel had ze daarna niet meer willen zeggen, maar ze ontkende niet dat Markus dochter Bregje actief betrokken was bij het centrum. Met een stapel folders had ze hem vervolgens afgepoeierd.

“Ze hebben daar iets te verbergen. Ik weet alleen niet wat, maar daar kom ik wel achter.”

Met die uitspraak kwam Douglas langzaam overeind uit de luie zit van de fauteuil.

“Heel goed dat je die hebt aangeschaft: het praat van daaruit heel gemakkelijk!”

Met die woorden, en wijzend op mijn fauteuils, deed hij de deur van het kantoor achter zich dicht.

Bregje de Wit, speelde ze toch een rol bij deze zaak? Wat was het voor een vrouw? Ik kreeg opnieuw beelden voor ogen en zag het ambitieuze directielid van het warenhuis. Ze keek me door zeer grote kogelwerende brillenglazen vijandig aan. Wat zou Bregje de Wit, bij onze op handen zijnde ontmoeting, over mijn cliënt gaan vertellen? Gerald had de dochter van zijn vroegere vriend als baas moeten accepteren. Dat moest, na bijna veertig jaar trouwe dienst, voor de met vlinderstrikken getooide narcist knap moeilijk zijn geweest. Vermoedde ze dat Gerald de “Kill de Kerstmanactie” destijds zelf had opgezet, en had ze hem daarom geschorst? Had Bregje geweten dat hij de vroegere boezemvriend van haar vader was? Ik was behoorlijk benieuwd naar de ontmoeting met haar. Wist ze dat haar vader kapitale panden bezat in de binnenstad van Amsterdam? Dat moest haar toch verteld zijn.

Dat ik opeens een telefoontje kreeg van Ingrid de Ruyter, de vrouw van Gerald, verraste me. Ze leek overstuur, ze kon haar man niet bereiken. Hij nam niet op. Onderweg vanuit Dortmund naar Amsterdam zocht ze contact met hem. Of ik wist of er iets met hem aan de hand was. Ik wist van niets en had Gerald al een paar dagen niet meer gesproken. Maar ik stelde haar gerust: Gerald zou heus geen rare dingen doen. Het is een vreemde gewoonte van me om onrust bij anderen meteen weg te poetsen. Alsof onrust een virus is dat op me over kan slaan. Daar moest ik aan werken; veel ruimte geven aan andermans sores hoorde bij mijn werk. Ik greep

haar telefoontje aan om haar aan de afspraak te herinneren die we de volgende dag zouden hebben. Ja, dat wist ze wel. Daar was het haar juist om te doen: ze wilde Gerald bellen om hem te vragen dan met haar mee te gaan. Of ik daar bezwaar tegen had? Dat had ik, maar ik kon haar moeilijk verplichten alleen te komen. Dus liet ik het erbij, en zou wel zien. Ik zei nog eens dat ik niet de indruk had dat haar man zich in gevaar zou brengen. Toen ze gerust gesteld de verbinding verbrak, vroeg ik me af, of mijn indruk klopte. Als hij door had gekregen dat er aan zijn getuigenissen getwijfeld werd, kon hij heel goed door het lint zijn gegaan. Moest ik weer contact met hem opnemen? Ik kon hem vertellen dat het slachtoffer uit coma was geraakt en hem dan meteen ook zeggen dat Ingrid hem zocht. Ik scrolde naar zijn nummer en hoorde zijn telefoon overgaan.

“Dag Jochem, heel goed dat je belt!”

Zijn smartphone herkende mijn nummer. Tijdens Gerald's voorarrest waren we op goede voet geraakt en elkaar gaan tutoyeren. Dat hielp bij het optekenen van zijn verhalen. Maar nu ik dacht dat hij mij misleidde, beviel me dat minder. Met enige terughoudendheid praatte ik hem bij over de toestand van het slachtoffer. Daar ging hij niet op door, dat interesseerde hem kennelijk niet. Hij vroeg daarentegen of de tenlastelegging nu eindelijk was aangepast aan het nieuwe drugsbeleid van de overheid? De scheidslijn tussen handel en bevoorrading van coffeeshops was juridisch schemergebied. Dat had ik hem al eens uitgelegd; dus liet ik zijn vraag onbeantwoord.

“Je vrouw probeert je te bereiken, je neemt de telefoon niet op!”

“Ingrid kan me wat; ze doet alsof ik belangrijk voor haar ben. Maar dat ben ik niet! Markus is dat. Ze had niet moeten zeggen dat ze altijd van hem was blijven houden. Dan was alles anders gelopen. Ik heb volstrekt geen medelijden met hem.”

Dat klonk niet best! Zou er aan het delict toch een liefdesaffaire ten grondslag liggen. Gerald ontweek mijn vraag daarover: ik hoefde me niet in zijn privéleven te verdiepen, dat bracht toch niets. Ik kon er beter voor zorgen dat drugshandel uit de tenlastelegging verdween, dan wilde hij over wat er die avond was gebeurd nog weleens praten.

“Nog weleens praten?” Wilde hij zijn verklaringen aanpassen? Op mijn vragen daarover ging hij niet in. Hij ontweek ze vriendelijk en beloofde Ingrid te zullen bellen. Want ja, hij was het met me eens, ze kon helpen zijn zaak te in zijn voordeel te bepleiten. We spraken af dat hij lang zou komen als het hem uitkwam.

Ik besepte opnieuw dat mijn werk voor een groot deel bestond uit omgang met mensen. Niet alleen moest ik het vertrouwen van mijn cliënten winnen, maar ik moest ook al mijn psychologisch inzicht aanspreken om te voorkomen dat mijn cliënten misstappen zouden begaan. Bij het wijzigen van zijn verklaring, waarop Gerald kennelijk doelde, zou hij beslist minder geloofwaardig worden. En zolang ik geen strafdossier had, bestond er geen noodzaak daarop vooruit te lopen. Ik maakte een notitie en dacht na. Wie in deze zaak loog me voor, of vertelde me slechts de halve waarheid. Ingrid en Gerald lieten niet het achterste van hun tong zien. Dat was duidelijk. Maar Bregje de Wit? Wat wist zij? Zou zij mij vertellen wat er die avond na die vergadering had plaatsgevonden? Zou ik erachter komen dat Markus de spil was waar alles om draaide? Hoe zat het met die drugshandel; waarom werd bevoorrading van Amsterdamse coffeeshops opeens zo kritisch gevolgd? Speelden de theesalon en de Bond van Cannabishandelaren bij de distributie een rol? Ik voelde me een heuse miss Marple op weg naar de salon waar het misschien allemaal om draaide, en waar ik de dochter van het slachtoffer zou spreken.

Ze zag me aankomen en gebaarde alsof ze me kende. Misschien had ze gegoogeld en mijn foto opgespoord. Verbaasd door wat ik zag liep ik op haar af. Dit was niet de muizige accountant met de ronde kogelvrije brillenglazen. Dit was een mooie vlot geklede dame van mijn leeftijd met haarlokken die op haar schouders vielen. Ik stond haar perplex aan te kijken en kreeg als dank van haar een vriendelijke glimlach. Gretig nam ik plaats aan het salontafeltje: op deze vrouw zou ik erg verliefd kunnen worden.

Wordt vervolgd.

De volgende Hilversum 3 mag in juni 2023 worden verwacht.